

ŞEHZADE DİVANINDA SUÇ ve CEZA

(Crime and Punishment in Princely Court)

Feridun M. EMECEN*

ÖZET

Osmanlı hanedanı mensupları olarak taşrada idarecilik yapmakta olan Osmanlı şehzadelerinin divanlarında tutulan ve alınan kararların kaydedildiği defterler, sadece idare ve tayin işleri değil aynı zamanda hukuki meseleleri de ihtiva eder. Bu defterlerden zamanımıza ancak birkaçı ulaşabilmiştir. Bunlardan biri III. Mehmed'in Manisa'da şehzade iken divanında tutulan defter olup 997-1003/ 1588-1594 yıllarındaki divan kararlarını içine alır. Bu defterde yer alan divana intikal eden suçlar ve bunlara takdir olunan cezalar ile ilgili kayıtlar, taşradaki hukuki uygulamalarda şehzade divanının rolünü, Manisa yöresinde şehzadenin yetki alanını ve suç profili ile çeşitliliğini ortaya koyabilecek özelliktedir. Mahkemece sübut bulmuş olan çeşitli ağır suçların cezai karşılığına dair kayıtlarda, genel eğilimin dönemindeki uygulamalara benzer tarzda küreğe gönderilmek olarak rastlanmakta olması dikkat çekicidir.

Anahtar kelimeler: Manisa, Şehzade, Şehzade Divanı, kürek cezası, siyaset cezası, af kayıtları.

Abstract

Registers that contain decisions taken in the courts of Ottoman princes who governed in the provinces include not only matters of administration and appointment, but also legal issues. Only a few of these registers has survived such as the one that belonged to Prince Mehmed's (future Mehmed III) princely court during his tenure in Manisa (997-1003 / 1588-1594). Crimes and punishments mentioned in this register reveal the princely court's role in provincial justice, prince's jurisdiction, as well as the criminal profile and diversity. An interesting point worthy of mention is that the punishment for serious crimes was, in tandem with other practices of the era, galley labour.

Keywords: Manisa, prince, princely court, galley labour, execution, amnesty registers

* Prof. Dr., İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyesi.

Osmanlı hukuk tarihinde kamuyu ilgilendiren şahsi suçlarla alakalı cezai uygulamaların İslam hukuk konsepti içinde yapıldığı bilinmektedir. Osmanlı hukuk tarihi konusunda önde gelen araştırmacılardan biri olan M. Akif Aydın, klasik Osmanlı hukuk kitaplarında en önemli bölümü ceza (*ukubât*) hukukunun teşkil ettiğini, bununla ilgili mevzuatın İslam hukukunun genel yapısına uygun olarak ele alındığını ifade ederken suç kavramının izahatını yapar ve hukuka aykırı fiillerin karşılıklarını had, kısas ve tazir şeklinde üç kategoride açıklar¹. Genel İslam hukuku seyri içinde hiç şüphe yok ki bu üç kategori içinde had ve kısasın, tek ve sabit suçlar olarak cezaları şâri tarafından belirlenirken tazir suçları, yetkinin devlet başkanına veya hâkime bırakıldığı bir alanı teşkil etmektedir. Osmanlı uygulamalarına bakıldığında hırsızlık, yol kesme, eşkıyalık, sarhoşluk, irtidad ve bağı suçlarını ihtiva eden had; adam öldürme fiilini tanımlayan kısas ile alakalı kanuni bir çerçeve çizilmiş olduğu, hazırlanan siyasetname ve kanunnamelerle düzenlemelerin yapılmış bulunduğu dikkati çekmektedir. Had ve kısasta cezai karşılıklar belli olmakla beraber Osmanlı kanunnamelerinde görülen para cezasına tahvillerin suçun oluşmasındaki eksikliklerle ilgili bulunması, bu anlamda ceza takdirinde farklı tatbikatın zuhuruna da yol açmıştır². Had ve kısasta suç unsurlarından birinin eksik olması halinde bunlar tazir grubuna alınarak müeyyideleri devlet başkanının yetkisine bırakılmış ve bu durum ise tazir alanını hayli geniş bir çerçeveye oturtmuştur³.

Osmanlı ceza kanunnamelerinin Fatih Sultan Mehmed döneminden beri yazılı olarak bugüne uzanan genel çizgilerine bakıldığında uygulamalara dair bazı incelikleri tesbit edebilmek mümkün görünür⁴. Tazir alanının genişliği, ölüm, hapis, para cezası, kürek cezası, sakal kesme, dağlama, kalebentlik sürgün vb. gibi hayli çeşitlenmiş olarak karşımıza çıkar. Bu noktada önemli olan hususu, suçun tesbitinin mutlaka mahkeme/kadı tarafından yapılmış ve sonuca bağlanmış bulunması teşkil eder. Yapılan tesbitin cezai karşılığı bilindiği için bunun tatbiki padişaha, veziriazama veya genel anlamıyla “ehl-i orfe” düşer. İşte bu noktada işlenen suçlar ve verilen cezalarda padişah adına Divan-ı hümayunun devreye girişi önemlidir. Beylerbeyi divanı veya sancakbeyi divanında da benzeri bir uygulama olup olmadığı konusu biraz belirsiz gibi görünse de, teorik çerçeve içinde sultanın yetkilendirdiği idareciler olmak hase-

¹ *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul 1999, s. 159-169.

² Bu durumun İslami uygulamaların dışında görülmesiyle ilgili tartışmalar için bk. M. Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, s. 203. Bu üç kategori için ayrıca bk. A. Bardakoğlu, “Had”, *DİA*, XIX, 547-551; Ş. Dağcı, “Kisas”, *DİA*, 488-494; T. Başoğlu, “Ta’zir”, *DİA*, XL, 198-202.

³ Bu anlamda bk. M.H. Kemali, *The Right to Life, Security, Privacy and Ownership in Islam*, Cambridge 2008.

⁴ Fatih'in ceza kanunnamesi bu anlamda bir ilk olarak esaslı şekilde yeniden değerlendirilmelidir. Bunun inceden inceye hukuki norm ve tatbikat yönünden hâlâ tatmin edici bir yorumuna ihtiyaç duyulmaktadır. Kanunname ve sonrasındaki diğer değişimleri de içine alan seyri için bk. A. Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tablilleri*, I. Kitap, İstanbul 1990, s. 128-132; 347-350.

biyle onlar tarafından bu uygulamanın yapılmasında bir problem görülmemiştir⁵. Bu hususu aydınlatacak bir karine ise Osmanlı hanedanı mensupları olarak taşrada idarecilik yapmakta olan Osmanlı şehzadelerinin divanlarında tutulan ve alınan kararların kaydedildiği defterlerden hareketle yakalanabilir. Bu makalede de III. Mehmed'in Manisa'da şehzade iken divanına intikal eden suçlar ve bunlara takdir olunan cezalar ile ilgili kayıtlar üzerinde durularak, hem hukuki uygulamalarda şehzade divanının rolü, hem bu vesileyle Manisa yöresinde şehzadenin yetki alanını ve suç profili ile çeşitliliğini belirlemeye çalışacağız. Bu noktada şer'iyye sicillerinin daha geniş ve çeşitli suçlarla alakalı derlemeler konusunda açık kayıtlar sağlayacağı şüphesiz ise de bunlarda suçun tesbitinin yapılmakta olduğunu, cezai müeyyidenin ise belirtilmediğini hatırlatmak icab eder. Bu bakımdan divana ceza tayini bakımından intikal eden dava konularının önemi büyüktür.

Burada tanıtip değerlendirmeye çalışacağımız kayıtlar, III. Mehmed'in Manisa'da şehzade olarak bulunduğu yıllarda Manisa sarayındaki divanda tutulan hüküm defterinden çıkarılmıştır. Bu defter 997-1003/ 1588-1594 yıllarındaki divan kararlarını içine alır. Burada divana intikal eden meseleler, tayin, terakki, asayiş, mali konular ile ilgili kayıtlar bulunur. Osmanlı taşrasında idarecilerin resmi evrakının zamanımıza erişmediği düşünülecek olursa bu kabil mahalli bilgileri havi defterlerin en azından Manisa örneğinde karşımıza çıkması son derece önemli gözüktür. Bu defterler ilk defa tarafımdan Osmanlı Arşivi'nde tesbit edilerek açıklayıcı bir tanıtım yapılmıştır⁶. Sözkonusu seri içinde yukarıda belirttiğimiz III. Mehmed'in Manisa'daki yıllarını ihtiva eden ve Osmanlı Arşivi'nde A.DVN. nr. 794'de mukayyed bulunan defterde divana intikal eden suç ve verilen cezalarla ilgili kayıtların incelenmesi İslam hukukunun temel alanlarındaki (had, kısas, tazir) uygulamalar bakımından açıklayıcı veriler sağlayacaktır. Tesbit ettiğimiz ve ekte de aynen verdiğimiz bu kayıtlarda öncelikle suçun cinsi ve buna göre takdir olunan cezalar öne çıkar. Burada mahkemece sabit olup sicilleri divana intikal eden suçlar, kısası öngören adam öldürme ve yaralama fiili, had cezalarını gerektiren hırsızlık, hırsıza yoldaşlık, içki, sarhoşluk, yol kesme, zorla eve girme, eşkıyalık, ırza tecavüz veya teşebbüsleri olarak tasnif edilebilir. Ayrıca tazir alanına da giren bu tür cezalandırmalar yanında doğrudan saray görevlilerinin suistimalleri, görevlerini kötüye kullanmaları gibi cezaları mahkemeye intikal etmeksizin divanda verilen suçların kayıtları da mevcuttur. Yine genel asayiş teftişleri, eşkıya takibi gibi ehl-i örfü ilgilendiren konular defterde yer almaktadır.

⁵ B. Ergene, *Local Court Provincial Society and Justice in the Ottoman Empire: Legal Practice and Dispute Resolution in Çankırı and Kastamonu, 1652-1744*, Leiden 2003, tür. yer.

⁶ Bk. F.M. Emecen, "Taşra Bürokrasisinin Kaynakları: Şehzade Divan Defterleri", *Tarih Boyunca Türk Tarihinin Kaynakları Semineri: Bildiriler*, İstanbul 1997, s. 91-100 (ayrıca bu makale için bk. F.M. Emecen, *Osmanlı Klasik Çağında Hanedan Devlet ve Toplum*, İstanbul 2011, s. 83-93). Bu tespit ettiğim defter külliyatını meslektaşlarım Zekai Mete ve Arif Bilgin ile birlikte yayıma hazırlamış bulunmaktayız.

Genel olarak bakıldığında bu suçlar arasında hırsızlık, hırsıza yoldaşlık veya hırsızlık teşebbüsüyle tecavüz fiillerinin başı çekmekte olduğu dikkati çeker. Kısas gerektiren katil fiilinin daha az sayıda divana intikal ettiği görülür. Yol kesme ve mal yağmalama suçlarıyla hırsızlık ve tecavüzün bir arada yapıldığı, hatta bunlara öldürme fiilinin eklendiği olaylar da vardır.

Manisa sarayı divanına intikal eden kayıtların coğrafi dağılımları, şehzadelerin bir ölçüde yetki alanlarının coğrafi sınırlarını da belli eder. Divana yapılan müracaat ve çeşitli kadılıklardan gelen sicillerin mahalli çevresi hayli geniş gözükür. Saruhan sancağına bağlı kazalar (Akhisar, Menemen, Marmara, Adala, Güzelhisar, Nif, Tırhala, Tarhaniyat, Mendehorya, Gördük, Demirci) dışında Keles, İnegöl, Simav, Karahisar (Afyon), Lazkiye/Denizli, Sart, Alaşehir, Çine, Ortapare, Milas, Dalaman, Bayındır, Tire, Cumaova, Burunova, Çeşme, Seferihisar, Karaburun, Foçalar, Bergama gibi Bursa, Afyon, Denizli, Isparta, Aydın, Balıkesir hattını içine alan bir çerçeve çizer. Bu kadılık bölgelerinden gelen asayiş meseleleri şehzadenin divanında karar altına alınacak bir ağı göstermektedir. Bu durum şehzadenin haslarının yayıldığı alanlarla da irtibatlı bir mahiyet arzeder.

Bu kazalardan gelen ve genellikle kadı tarafından sicil edilmiş/mahkemesi sonuçlanmış suçlar ceza takdiri için divana sevk edildiğinde türüne göre tazir uygulandığı ve en çok da kürek cezasının verildiği anlaşılır. Kürek cezası ile ilgili olarak “küreğe” konulmak, “sefineye”, “sefine-i hassaya”, “gemiye” gönderilmek tabirleri kullanılır. Kürek cezası hakkında hukuki yorumlar, bunun “tamamlayıcı cezalar” mahiyeti içinde mütalaa edilebileceği yönündedir⁷. Suçun niteliğine göre siyaset/katil ve haps cezaları ise fazla değildir. Yani defterde esas ağırlığı suçun ana vasfı uyarınca tazire girecek olan kürek cezalarının oluşturmakta olması, o dönemdeki donanmanın ihtiyacı ile doğrudan bağlantılı bir mahiyet arzeder. Kürek cezası Osmanlı hukuk sistemine Batıdaki benzerleri⁸ gibi XVI. yüzyıl ortalarından itibaren girmiş bir uygulama olarak mütalaa edilir. Bunun hukuki yorumunun bir yerden uzaklaştırıp sürmek yani sürgün etmek ile eşdeğer bir fiil olarak düşünülmüş olması pekâlâ mümkün görünür. Özellikle eldeki kayıtlara göre bu uygulamanın Osmanlı sahasındaki ilk yansımaları, 1550 tarihli bir hüküm⁹ ve 1559 tarihli bir başkasında yer alır ve bu

⁷ M. A. Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, s. 184 ve 212.

⁸ Mahkûmların kürek cezasına çarptırılmaları, donanma ihtiyacı çerçevesinde İspanya'da 1502'de görülmüş, sonra yaygınlaşmış, Venedik de aynı yola başvurmuştu. Suçlular, adam öldürme, hırsızlık gibi töhmetlerle ağır cezaya çarptırılanlardan oluşuyordu (J. Longbein, *Torture and the Law of Proof: Europe and England in the Ancient Regime*, Chicago 2006, s. 29-33; M. Aymard, “XVI. Yüzyılın Sonunda Akdeniz’de Korsanlık ve Venedik”, trc. M. Genç, *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 23/1-2 (1963), s. 235-236).

⁹ Mart 1550'de Diyarbekir Beylerbeyliğine gönderilen bir hükümde Urfâ'da kalede hapis olanların kürek çekmek için İstanbul'a yollanmaları istenmişti: bk. İ. Bostan, *Beylikten İmparatorluğa Osmanlı Denizciliği*, İstanbul 2006, s.84. Donanmanın gittikçe artan ihtiyacı, kürekçi bulmaktaki zorluklar Osmanlılar için de problem teşkil etmiş olmalıdır. XVI. yüzyıl ikinci yarısında giderek

sonuncuda *şer'an cürm-i galizi sâbit, siyâsete müstahak olanlar dışındaki mücrimlerin* kürek cezasına çarptırılabilirliklerine dair kararın¹⁰ çıkarıldığı dikkati çeker. İlgili yorumlarda cezanın küreğe çevrilmesinin hükümdara ait bir yetki olduğu ve hükümdar adına divanda gerçekleştirildiği, doğrudan kazaskerlerce karar alındığı belirtilir. Bazı kürek cezası ile ilgili kayıtlarda “ba-hatt-ı Kadıasker” tabirinin görülmesi buna bağlanır. Ancak başka yerin kadısının gönderdiği sicille hareket edilebildiği, takdirin divana bırakıldığı da bildirilir¹¹. Bu izahlar tahtunda merkezdeki divanda değil de taşrada şehzadenin divanında kürek cezası uygulamasının yaygın bir şekilde gerçekleştirilmesi ne anlama gelir?

Açıktır ki sarayın bu noktada padişah adına şehzade divanına bir yetki tanımış bulunması söz konusudur. Şehzade divanının hem-civar bölgeyi de içine alacak bir başvuru ve idare merkezi olduğuna dikkat edilirse, uygulamanın bağımsız /müstakillen gerçekleştirilmiş olmasının ardında yatan amiller rahatça anlaşılır. Şehzade divanına intikal eden suçlarda kadı sicili yeterli olurken, ayrıca başka bir hukuki otoritenin iznine (merkezdeki kadıaskerler gibi) gerek duyulmamıştır. Bununla beraber bu uygulamanın merkezle bağlantılı bir şekilde onun direktifleri doğrultusunda donanmanın ihtiyacına göre yapılmış bir cezai tercihe dayandığını tekrar vurgulamalıyız. Çünkü böyle bir ihtiyacın olmadığı zamanlarda divana intikal eden ve tazir gerektiren suçlar için nasıl bir ceza uygulanacağına cevabı herhalde farklı olacaktır. Bilahire kalebentlik, sürgüne tabi tutma gibi tatbikatlar yapılmış olabilir. Kürek cezası uygulaması ise merkezden gönderilen hükümler mahreçli olarak daha sonraki asırlarda yaygınlaşarak sürmüştür¹².

İncelediğimiz defterde kürek cezalarıyla ilgili kayıtlar, cezalının gideceği yerin sancakbeyine hitab eden hükümlerin yazılma kararı olarak yer almıştır. Bu şekilde kürek cezalarının infaz yerleri Ege sahillerindeki Cezayir-i Bahr-i Sefid beylerbeyliğine tabi sancaklardır. Bunlar Batı Anadolu kıyılarında, bugünkü İzmir yöresinde bulunan Sığla/Sığacık, Menteşe sancakları ile Ege adalarından Sakız ve Midilli sancakları olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca bir hükümlü de Mısır'daki İskenderiye sancağına yollanmıştır. Bu zikredilen sancakların beyleri daha çok donanma ile bağlantılı olarak faaliyet göstermekte ve kendi sancaklarına ait küçük filoları bulunmaktadır. Böylece

büyüyen donanma ve yeni büyük ve uzun kadirgaların ortaya çıkışı kürekçi ihtiyacının artık eskisi gibi sadece ücretle veya avarız karşılığı teminini zorluğa sokacaktı. Daha önceki dönemlerde kürekçi temini için bk.İ. Bostan, “Osmanlı Donanmasında Kürekçi Temini ve 958 (1551) Tarihli Kürekçi Defteri”, *Tarih Dergisi*, sy. 37 (2002), s. 59-76 (Burada kürekçi temininde kürek cezası konusu, ele alınan yıllar itibarıyla, zikredilmemiş olmalıdır).

¹⁰ M. İpşirli, “XVI. Asrın İkinci Yarısında Kürek Cezası ile İlgili Hükümler”, *Tarih Enstitüsü Dergisi*, XII (1982), s. 209.

¹¹ M. İpşirli, “aynı makale” s. 208-209. Ayrıca kürek cezasıyla ilgili yorum: U. Heyd, *Studies in Old Ottoman Criminal Law*, haz. V.L. Menage, Oxford 1973, s. 304-307.

¹² N. Erim, “18. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunda Kürek Cezası”, *IX th. International Congress of Economic and Social History of Turkey*, Ankara 2005, s. 179-188.

Manisa divanındaki bu kararlar, merkezdeki donanma veya tersane yerine sahildeki derya beylerinin kürekçi ihtiyaçlarına yönelik bir tasarruf olarak düşünülebilir. Diğer siyaset ve haps cezalarıyla ilgili ise herhangi bir sevk yapılmadığı dikkati çeker. Söz konusu infazlar kürek cezası devreye sokulmadan önce genellikle kadı tarafından hüküm verildikten sonra mahallindeki yetkili ehl-i örf tarafından yerine getirilmektedir. Nitekim Şehzade Selim'in (II.) Manisa'daki sancakbeyliği sırasında divanına akseden suç/cezalarla ilgili kayıtlarda geçerli ibare genellikle *kanun üzere, şer'-i şerîf üzere* siyaset cezalarının mahallinde uygulanması ve bunların asla paraya tahvil edilmemesi yönündedir. Şehzade divanından ilgili yerlere yollanan hükümler, ağır suçluların (*cürm-i galiz*) cezalandırılmalarının yetki verilmiş devlet görevlilerince yapılacağını, eğer belirli bir imtiyaza sahip bölge ise (has veya mukataahane alanı), eminler kanalıyla yerine getirileceğini âmirdir. Siyaset cezasının mutlaka yerinde icrası/infazı, suçluların başka yere gönderilmemesi veya bedel alınmaması önemle tembih edilmiştir¹³. Anlaşıldığına göre suçlular için kürek cezasının ihdası, bir ölçüde ağır suçluların idam cezalarının hafifletilmesi anlamında, hayatlarını idame ettirebilme şansını onlara tanırken, daha hafif sayılabilecek suçları işleyen mücrimler için de ağır bir mükellefiyete dönüşmüştür.

Bu noktada ele aldığımız deftere tekrar dönecek olursak, sadece suç ve ceza kararları değil, afla ilgili hususların mevcudiyetinin ilginç bir durum ortaya çıkardığını anlarız. Suçun eksikliği ve müphemiyeti, yeniden dava açılması gibi durumlarda kürek cezası veya diğer bazı cezalardan affın mümkün olduğu görülür. Özellikle saray görevlilerinin cezai işlemleri içinde küreğe yollanmak gibi ağır cezalar yer alırken, başvurulmuş bir başka ceza şekli ulufesini kesmek, görevden almak şeklinde tecelli etmiştir. Bunların affedilmeleri durumunda yeniden eski görevlerine dönebildikleri

¹³ BA, İbnülemin, Dahiliye, nr. 59: “*Adala ve Demürce kadılarına hüküm yazıla ki, Hâliyâ südde-i sa’âdetimde şöyle istimâ’ olundu ki, taht-ı kazânıza tâbi’ kasabalarda ve karyelerde maktûl ve mecrûh âdem bulunup ve bir kimesnenin esbâbi gâret olunup veya yolu ve evi basıldıkda bu fesâdları kimler kılmuşdır ve bu şenâ’at kimlerden sâdır olmuşdır ve edenler ne asıl kimesnelerdir ve yatakları kimlerdir ve kaç neferdir, şer’le haklarından gelinmek için ele virün dedikde bu yerlerde ol asıl kimesneler yokdur, hâricden gelüp itmışlerdir veya serbest evkâf ve emlâk ve yaya ve müsellemler tâifesindedir, gaybet eylemişlerdir deyü nizâ’ edüp ve ba’zı kimesneler birbirin alenen katl ve mecrûh edüp ba’dehu sulhleşüp şer’le haklarından gelinmemekle filan filanla sulh eyledi deyü zîr-i destlerine ve zulümler ve te’addiler edüp memleketin intizâmına halel virürlermiş, indî buyurdum ki, hükm-i şerîfim ile ol cânibde hâsırların nâzırı olan çavuşum Hâcî Ya’kub ve emîn kulum Hayreddin varduklarında ol asıl ehl-i fesâdı akvâmına ve yataklarına ve duraklarına ve bi’l-cümle şer’le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp hak üzere teftiş edüp göresin, ba’de’s-subût fesâd ve şenâ’ati zâbir olanları sipâhi tâifesinden ise habs edüp arz edesin ve illâ şer’le istihkâkına göre yerinde siyâset etdirüp hârice iletdirmeyesin ve bedel-i siyâset aldırmıyasın, ammâ havâss-ı sultânî ve benüm hâsırlarım re’âyâsından olanların siyâsetinde emînlerinin ma’rifetleri bile ola, ammâ, hîn-i teftişte tezvirden ve telbâsden ve şubûd-ı zordan hazer edüp hakk-ı sarîha tâbi’ olasın, kimesneye meyl ü mühâbâ eylemeyüp ve kazıyyede medhali olmayanı dahl etdirmıyesin ve müslümânlara hilâf-ı şer’ ve kânûn zulm u te’addî olunmaktan be-gâyet hazer edesin bir dürlü dahi eylemiyesin, şöyle bilesiz deyü tahrîren 5 Receb-ü l-müreceb sene 954 (21 Ağustos 1547)”.*

görülmektedir. Ayrıca ağır ceza alıp bir şekilde küreğe mahkûm olma, ileride bağışlanarak serbest kalma şansını hayli artırmıştır. Buna dair bazı örnekleri, ekte aflarla ilgili verdiğimiz kayıtlardan tesbit etmek imkân dâhilindedir.

Şimdi şehzadenin divanına akseden ve ekte aynen verilen kayıtlar çerçevesinde bazı vak'alar üzerinde durarak yukarıda çizdiğimiz teorik tabloyu olaylarla eşleştirmeye çalışalım. Öncelikle kısas gerektiren suçlara baktığımızda ilk önemli dava, Manisa'da Ayn/Eyne Ali mahallesinde sakin Hasan ile karısının cesetlerinin şehir dışında Gediz ırmağı kıyısındaki orman içinde bulunması ile ilgilidir. Olayda faillerin suçlarını itiraf ettikleri belirtilmektedir: Kılıçlı köyünden Hasan, adlarını verdiği üç şahısla birlikte hareket edip kadına tecavüz ettiğini ve ormanda bırakıp gittiğini ikrar etmiş ve sicili divana gelince kürek cezasına çarptırılmıştı. Aslında burada "katil" sözkonusu olduğu halde suçunu itiraf eden Hasan'ın sadece tecavüz olayının sabit olduğu ve diğer katil meselesiyle mükellef tutulmadığı anlaşılıyor. Bu bakımdan siyaset cezasının ona uygulanmadığı söylenebilir¹⁴. Ancak daha sonra katillerden simitçi Seyfi yakalanmış, katil işine karıştığı, o sırada içkili de olduğunu itiraf ettiği belli olunca siyaset/katl olunması kararı alınmış, cesedin kuyuya atılmasında yardımcı olduğu anlaşılan Horos köyünden Dimitri adlı Hıristiyan ise kürek cezasına çarptırılmıştır¹⁵. Benzeri şekilde cesedi, tecavüze uğrayarak atıldığı kuyuda bulunan bir kadının zanlıları, Manisa halkının da talebiyle küreğe mahkûm edilmiş¹⁶, suçun katileşmemesi sebebiyle az sonra maktulenin kardeşi gelerek hadisenin görgü tanıklarının bulunduğunu söyleyip davanın yeniden görülmesini sağlamıştır¹⁷. Bununla beraber katil suçunu itiraf edenlerden bazı mücrimlerin ölüm cezası yerine kürek cezasıyla tecziye edildiklerine dair kayıtlar da vardır. Bunlarda suçun eksikliği veya başka bir nakısalı duruma dair bilgi verilmemektedir. Mesela Gördük kazasından Mustafa adlı biri Hüseyin adlı bir başkasını katletmiş, sicil olunup kürek cezasına gönderilmiştir¹⁸. Bir başka kayıta ise Honaz kazasından Mehmed'in Şahinciler kethüdası Seyfi'yi, Güzelcehisar kazasından Arapoğlu Mehmed'in de dört kalaycıyı yedi yoldaşıyla katil ettiği bildirilmiş ve bunların kürek cezasına çarptırılmaları kararlaştır-

¹⁴ A. DVN, 794, s. 81: bk. Ek 9 (Bundan sonra atıflar ekteki belge numaralarını gösterecek olup o kısımda defterdeki orijinal sayfa numaraları kayıtların altında verilmiştir).

¹⁵ Bk. Ek 3. Divanda idam cezasını yerine getirecek cellatların istihdam edildiğine dair iki kayıt ilginçtir: "Süleyman, cellâd, fi yevm 2, k 1. Terakkî-şüd. Mezbur cellâd Süleyman'ın ulûfesi şey'i kalil ve hidmeti menfür ve sakıl olup intizâm-ı bâli için bir akça terakkî ricâsına arz olundukda buyuruldu" (A. DVN, 794, s.133). Bir başka kayıta ihtiyacın arttığı ile ilgili bilgi ilginçtir: "Cellâd bir olup hidmeti sakıl ve menfür olup bir cellâda dahi ihtiyâc olunmağın işbu Mehmed bin Abdullah yevmi iki akça ile cellâ[d] ta'yîn olunup divân-ı hümayyunda telhîs olup paşa hazretleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde vech-i mezkûr üzere fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fi 27 Receb sene isnâ elf" (A. DVN, 794, s. 100).

¹⁶ Ek 16.

¹⁷ Ek 17.

¹⁸ Ek 97. Başka bir örnekte Kara Hasan'ın Mustafa Çavuş'un adamını katlettiğinin ikrarı sonucu kürek cezasına çarptırıldığı görülür (Ek 81).

rılmıştır¹⁹. Bu toplu fiillerde suçun kim tarafından işlendiğinin tesbitindeki zorluk idam kararının verilmemesine vesile teşkil etmiş olabilir.

Kürek cezasına göre daha az olarak rastlanan idam cezalarıyla ilgili diğer hadiselere bakılırsa, bunlardan ilki, evi basılıp katil edilen Nasuh oğlu Ahmed'in davasıdır: Kölesi Mercan efendisini katil ettiğini, kendisine Kasım ve Memi adlı kölelerin de yardımcı olduklarını ikrar etmiş, mahkemeden gelen sicil uyarınca divanda katil suçlusu Mercan siyaset, yardımcılarını ise kürek cezasına çarptırılmıştır²⁰. İlginç bir başka dava, Manisa'dan Mısır'a şehzadenin mutfağı için baharat ve diğer malzemeleri almakla görevlendirilen sipahi Mehmed ile aşçılardan Hürrem'in Kahire'de içki içip sarhoş oldukları ve bir Arabı öldürdükleri, haklarında Mısır valisince katil kararı çıktığı, fakat mahkeme sonucunun (*sûret-i sicil*) ulaşmaması sebebiyle sözkonusu iki görevlinin küreğe yollandıkları ile ilgilidir²¹. Burada suçun eksikliği yüzünden katil ile ilgili kısasın uygulanmadığı ve ehl-i örfce devreye kürek cezasının sokulduğu anlaşılır. Bir başka davada ise katil olayı olmamakla birlikte hırsızlık suçlamasının siyaset cezasıyla sonuçlandığı görülür. Burada evini soyan hırsız Tarhaniyat kasabasında yakalayan ve çalınan mallarını mahallinde mahkeme marifetiyle tesbit ettiren Bayındır kasabasından Resul, sicil uyarınca hırsız siyaset cezasının verilmesini sağlamıştır²². Hırsızlık suçlamasının kesinleşmesi ve mağdur tarafın bedeni cezada ısrarcı olmasının tipik bir uygulaması burada karşımıza çıkmaktadır. Siyaset cezasının hırsızlık suçu için ağır bir ceza olduğuna şüphe yoktur. Belki de bu tabir, öldürme değil sağ eli kesme gibi bir cezayı nitelemek için kullanılmıştır. Gördük kazasında katil olunan Kadı Ahmed Efendi'nin davasında ise suçlular yakalanmış, bunların içinden üçü siyaset cezasına, ikisi küreğe, onlarla zaman zaman yoldaşlık ettikleri tesbit edilen muhız İbrahim ve Karaca adlı şahıslar ise Manisa kalesinde hapse mahkûm edilmişlerdi²³. İlgili kayıt incelendiğinde etraflı bir soruşturma yapıldığını anlamak mümkündür. Hatta faillerden bazılarını yakalayan bir şahsa da ulufe bağlanarak sekban göreviyle hizmete alınmış olduğu tesbit edilmektedir²⁴. Bir diğer kayıta umumi asayiş teftişi sırasında eşkıyalıkları sabit olan altı kişinin şer'i izinle mahallinde idam edildiği, diğer beş kişinin Manisa'ya sevkinin ardından dördünün kürek cezasına çarptırıldığı, eski bir köle

¹⁹ Ek 98.

²⁰ Ek 9.

²¹ Ek 52.

²² Ek 2.

²³ Ek 4.

²⁴ “Adala kazâsından Mustafa nâm kimesne Gördük kazâsında Mudur nâm karyede katil olunan Ahmed nâm kadının kâtillerinden firâr eden Karaca ve Mustafa nâm harâmzâdeleri dutup yararlığı zâhir olduğuna Adala kadısı mevlânâ Ebulleys zîde fazluhu arz etmeğın vâki' hâl pâye-i serir-i sa'âdet-masîrlerine arz olundukda yevmî iki akça ile sekbân olmak fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd u terkîm olundu. El-vâki' fî 7 şehri-i Cemâziyelevvel sene ihdâ elf^e, (A.DVN, nr. 794, s. 78).

olan Maden adlı şahsın *cürm-i galîzi* olduğu için idamına karar verildiği görülür²⁵. Siyaset cezasının uygulandığı diğer iki davadan ilkinde cezalandırılan şahıs Honaz mültezimidir. Onu babalarını haksız yere öldürdükleri gerekçesiyle suçlayan müderris Abdullah ile kardeşi Lütfullah, davalarında haklı görülmüşler, durum mahkemede tesbit edilmiş, bunun üzerine Honaz mültezimi Yusuf için zimmetindeki devlet malının tahsilinden sonra siyaset edilmesi kararı çıkmıştır²⁶. İkincisinde ise Çakal adlı bir şahsın katletmek kastıyla birinin evine girip yağmaladığı, başka evleri de bastığı, bu sırada kendisine karşı koyanları elindeki kılıç ve okla yaraladığı, durumu tahkik edildiğinde köy halkının onun hakkında yol kesen eşkıya takımından olduğunu söyledikleri belirtilerek, hakkındaki mahkeme kayıtlarının divana ulaşmasıyla katline karar verildiği kayıtlıdır²⁷. Bu sonuncusunda toplu bir eşkıyalık, yol kesme/kutta-i tarik fiiliyle, yaralama ve birkaç suçun işlenmiş olma halinin idam cezasını gerektirdiği anlaşılır. Menemen'e giden yolda bez tacirlerinin yolunu kesip mallarını alanlardan Pirkulu'nun da benzeri bir gerekçeyle, yani kutta-i tarik olduğundan katli söz konusu edilirken ona yardımcı olan Mehmed adlı gencin "gemiye" sevki kararlaştırılmıştır²⁸.

Siyaset cezası dışında kürek cezasıyla tecziye edilenlerin işledikleri davalar içinde bazı örnekler göz atacak olursak, bunlar arasında özellikle hırsızlık ve tecavüz suçları hemen öne çıkar. Bazen idamı gerektirecek suçların da küreğe tahvil edilmiş olduğu görülür, yukarıda da temas ettiğimiz gibi bunlar eksik unsurlardan yani suçun tam olarak oluşmasında bazı nakısalardan mevcudiyetinden kaynaklanıyor olmalıdır. Ağır suçlardan biri Bilal adlı bir kölenin yanına topladığı dört-beş kadar hemcinsiyle, Birgi/Yenişehir'de Fatma adlı bir kadının evini basıp kendisine tecavüz ettikten sonra bir parmağını kesmeleriyle sübut bulmuş, fâiller suçlarını ikrarları sonucu kürek cezasına çarptırılmışlardı²⁹. Kürek cezasını gerektiren suçlar arasında hırsızlık çeşidi olarak at çalma, izinsiz ve zor kullanarak yük hayvanı alma, ev yakma, birinin önünü kesip yaralama, ırza (her iki cins için) tecavüz etme, içki içme, asayiş bozacak harekette bulunma, kavgaya ve yaralama fiilleri öne çıkar. Bunlar arasında tecavüz fiillerindeki fazlalık da dikkat çekicidir. Bu suç çok defa ev basma ve gasp ile birlikte işlenmiş görünür. Kayıtlardan anlaşıldığına göre suçun işlenmiş olmasıyla, teşebbüs halinde bulunma hali arasında bir fark gözetilmemiştir. Dalaman kazasından Kızıklar köyünden birisinin evine girip karısını kaçıran Arslan, peşine düşenlerce yakalanıp küreğe sevk edilirken³⁰, Manisa'nın Yaviler mahallesinde oturan Nesli adlı hatunu kaçırıp eğlence meclisine getirerek birkaç gün elinde tutanlar ile Sinan Fakih'in evine girip ka-

²⁵ Ek 123.

²⁶ Ek 6.

²⁷ Ek 6.

²⁸ Ek 8.

²⁹ Ek 11.

³⁰ Ek 20.

rısını cebren kaçırarak bir gece alıkoyup tecavüz ettikleri sabit olanlar da aynı cezayla tecziye edilmiştir³¹. Öte yandan Manisa yakınlarındaki Uncuboz köyünde ise Nasuh adlı birinin karısının gizlice yatağına giren kölesi Haydar'ın hırsızlık suçu da işlediği gerekçesiyle küreğe mahkûm edildiğini belirten kayıтта, onun “kürek cezasına çarptırılmasına yatağına girdiği Nasuh'un karısının rıza gösterdiği” ibaresi³² hayli ilginç bir ilişkiyi hatıra getirir. Kayıтта çok teferruat olmamakla birlikte burada, Nasuh'un hanımıyla kölesinin “yasak aşkı” söz konusu olabilir. Manisa'da oturan Ali adlı suçlu ise, İlham adlı kadının Kadri adını taşıyan oğluna tecavüz etmiş, ayrıca çeşitli yerlerde hırsızlık yapmış, bununla da yetinmeyerek köleleri ayartmış, kapılara katran sürmüş ve bu tür hareketleri sebebiyle kürek cezasına çarptırılmıştır³³. Bir diğeri ise yedi evi yakıp yağmaladıktan başka kadınları tecavüz maksadıyla rahatsız ettiği gerekçesiyle mahkeme kararı sonucu suçlu görülüp küreğe sevk edilmişti³⁴. Bu şahsın seri tecavüz olayının faili olduğu açıktır. Benzeri şekilde kadınlara musallat olan bir başkası da aynı cezayla tecziye edilmiştir³⁵. Buna bağlı olarak livata ve içki imali suçları, aynı karar hükmünde belirlenerek, suçlular küreğe yollanmıştır. Kayıtlar içinde içki yapma ve içme fiiline dair örnekler vardır. Bunların birinde meyhanecilik yapan Sarı adlı bir gayrimüslimin Müslümanlara şarap sattığı için mahkemede sicil olunduğu ve kürek cezasına çarptırıldığı görülür³⁶. Andre adlı bir başka meyhaneci de aynı gerekçeye küreğe mahkûm edilmiştir. Burada onun suçu “Müslümanlara şarap satıp fesada ve öldürme fiiline sebep olmak” şeklinde açıklanır³⁷. Bunlar şüphesiz gerçekleşmiş bir fiili durum değildir, bununla birlikte bu hareketin muhtemel sonucuna göre karar verilmiş olması manidardır.

Şehzade divanına akseden kayıtlar içinde umumi teftişlere dair hükümlere de temas etmek gerekir. Bunlar asayişî sağlamaya yönelik alınacak tedbirler cümlesinden değerlendirilebilir. Bu umumi teftiş talimatının ilki, 9 Safer 1001/ 15 Kasım 1592'de çıkmış ve Manisa şehrinde olumsuz davranışlar gösteren, “fisk u fücur” içinde bulunan “haramzâde”lerin soruşturulması, kentin etrafındaki köylerde mevcut mescitlerin cemaatsiz kalıp buraların adeta ahıra döndüğü, içine saman ve ot doldurulduğunun haber alındığı, bütün bunların yoklanması gerektiği yolundadır³⁸. Bu durum dönemin genel sosyal yapısındaki sarsılma ile de alakalıdır. Bir diğeri teftiş kaydı ise Akhisar kazasındaki eşkıyanın ve fesat ehlinin yoklanıp bunların durumunun tesbitini öngörmektedir. Burada özellikle önde gelen zevatın da

³¹ Ek 22 ve 23.

³² Ek 48.

³³ Ek 59.

³⁴ Ek 60.

³⁵ Ek 74.

³⁶ Ek 80.

³⁷ Ek 87.

³⁸ Ek 125.

işin içinde olduğu, eşkıyanın evler ve dükkânlar soyduğu, bazı kimselerin katledildiği vurgulanmaktadır. Gereken soruşturma ve kovuşturmanın yapılması için Manisa sarayı kapıcıbaşlarından Mehmed Ağa ile Demirci kadısı mal müfettişi Ömer Efendi görevlendirilmiş; bunun sonucu onbir kişi yakalanarak tecziye edilmişti (20 Cemaziyelahir 1001/24 Mart 1593)³⁹. Üçüncü bir teftiş ise Bergama kazası ahalisinden gelen talep üzerine yapılmıştır. 12 Receb 1002/3 Nisan 1594 tarihli divandan çıkan hükümlerle, Bergama'da zuhur eden eşkıyanın çarşı ve pazarlarda silahlı olarak dolaştıkları, kadın ve çocukları kaçırdıkları, kendilerine karşı çıkanları dövdükleri, dükkân ve evlerden mal gasp ettikleri, hatta camilerin halılarını çaldıkları hakkında toprak kadısından arzlar ve ahaliden de mahzarlar geldiğinden bir görevlinin gönderilip durumun “*şer'ile*” soruşturulması istenmişti⁴⁰. Bu umumi teftişler dışında saray görevlilerinin, iç hizmet ehlinin işledikleri suçlara dair kayıtlar da vardır. Bunların tecziyesi şer'i ilgilendiren bir karara müstenid olmaksızın –kamuyu ilgilendirenler hariç- görev suistimali çerçevesinde doğrudan divandan yapılmıştır. Birkaç örnek vermek lazım gelirse, çadır mehterlerinden on görevli, odabaşılardan Yusuf'un ve mehter görevlilerinden İlyas'ın tahriki sonucu ne olduğu belirtilmeyen kabahatleri sebebiyle ulufelerinin kesilmesi cezasıyla karşı karşıya kalmışlardır. Sonra bunlar af rica ederek adı geçenlerin kendilerini tahrik ettiklerini bildirmişler, bunun üzerine afları gerçekleşirken Yusuf ve İlyas, bir daha verilmemek üzere ulufeleri kesilerek (*kat'-ı ebedî ile*) görevden atılmışlardır⁴¹. Keza kapıcı olan Ahmed'in de iki yıldır görev yapmadığı, kendi havasında dolaştığı ve şikâyetçileri geldiği, firari durumunda bulunduğu, İstanbul'dan bile hakkında olumsuz haberler geldiği için ulufesi kesilmişti⁴². Sarayda helvahanede hizmet eden Abdullah ise hırsızlık yaparak kaçmış ve görevi bir başkasına verilmişti⁴³.

Osmanlı hukuk sisteminde suçluların cezalarını daimi şekilde çekme gibi bir durum yoktur. Genellikle ceza süreleri, ailesinin başvurusu, iyi halinin görülmesi vb. gibi sebeplerle kürek veya haps cezalarının zaman içerisinde affedildiği bilinmektedir. İncelediğimiz kayıtlar içinde af kararı sayısı 19'dur. Bunlar içinde genellikle sarayda bir şekilde hizmette olanlar ağırlık kazanır. Dikkat çekici birkaç örnek içinde, yaylak zamanında Manisa kadısı huzurunda bazı uygunsuz sözler ve hareketlerde bulunduğu için küreğe yollanan kapıcılardan Pervane'nin affı öncelikle zikredilebilir. Burada gerekçe, aradan çok zaman geçtiği ve mübarek günler hürmetine kendisine merhamet gösterildiğidir⁴⁴. Bölük halkından Bali de yine kürek cezasından affedil-

³⁹ Ek 5.

⁴⁰ Ek 126.

⁴¹ Ek 108.

⁴² Ek 101.

⁴³ Ek 102.

⁴⁴ Ek 106.

miş ve bölüğündeki görevine dönmüştür⁴⁵. Alaşehir'de oturmakta olan çavuş Hızır'ın kölesinin kürek cezası ise davanın eksik görülmesi sebebiyle affa uğramıştı⁴⁶. Affa uğrayanlar arasında yanlışlıkla suçlu olarak itham edilip haksız yere küreğe yollananlar da mevcuttu. Bunlardan birinde suhte olduğu zannıyla tutuklanıp küreğe yollanan Resul Fakih, haksız yere bu cezaya çarptırıldığını bildiren köylülerinin topluca müraعاتı üzerine affedilmişti⁴⁷. Birgi kazasında oturmakta olan ulufecilerden Mehmed'in de kürek cezası, "uslu" hali ve af ve merhamete layık olması sebebiyle birkaç ay sonra bağışlanmıştı⁴⁸. Üzerinden çok zaman geçip iyi halleri görüldüğü veya uslandıkları gerekçesiyle affedilenler arasında Manisa'dan İbrahim adlı bir şahıs⁴⁹, saray aşçılarından Hürrem⁵⁰, kuşçubaşı Cafer⁵¹ de vardı.

Af kararları dışında ilginç bir başka kayıt ise Demirci kazasının Kıran adlı köyüne gelen ve güreşçilik yapan Kafiroğlu Hasan'ın durumuyla ilgilidir. Hasan şekavet yapıp yol kesmekle ve adam öldürmekle suçlanmış, bunun üzerine il erlerinden İmam Muslihiddin, İbrahim, Ali, Pirce, Mehmed, Sinan, Durmuş ve Ömer, mahkemenin de izniyle Güreşçi Hasan'ı maktulen yakalayıp başını kesmişlerdi. Bu durum şehzadenin divanına bildirildiğinde, Hasan'ın katlinin vacip olması sebebiyle bu harekete meşruiyet kazandıran bir hüküm çıkmıştı⁵². Bunun sebebi muhtemelen eşkıyalığa karşı halkın kendi başlarına izinsiz bir cezalandırma yapamayacakları, bunun için divanın kararının ve görevlendirmesinin gerekliliği idi. Bu vak'ada olayın divana sonradan intikal etmiş olmasına rağmen yapılan hareketin meşru görüldüğü anlaşılır. Şehzade divanının bu anlamda müdahalesi Hamit-ili sancağında türeyen eşkıyaya karşı buraya bağlı kaza halkının birbirleriyle ahitleşerek mahalli milis gücü oluşturma kararıyla da kendisini göstermiştir⁵³.

Sonuç itibarıyla Manisa'daki şehzade divanına intikal eden suç kayıtları, bir taraftan bu dönemin sosyal yapısı ve temayülleri açısından önemli bir gösterge olurken diğer taraftan şehzadelerin buldukları bölgedeki yetki alanlarının mahiyetini de ortaya koymakta; ayrıca cezalandırma mefhumunda bilhassa insan gücü ihtiyacı çerçevesinde suçluların küreğe gönderilmeleri uygulamasının yaygınlaşmış halini karşımıza çıkarmaktadır. Siyaset cezalarının bu dönem boyunca kürek cezasına çarptırılanlara göre çok az görülmesi, ehl-i örfün cezalandırma mantığı içerisinde zama-

⁴⁵ Ek 107.

⁴⁶ Ek 109.

⁴⁷ Ek 111.

⁴⁸ Ek 115.

⁴⁹ Ek 117.

⁵⁰ Ek 118.

⁵¹ Ek 119.

⁵² Ek 128.

⁵³ Ek 127.

nın şartlarına uygun bir yönelimin zuhur ettiğini açıklamakta olması bakımından manidardır. Ekteki kayıtlar söz konusu defterden çıkarılmış suçların cezaları hakkında bir fikir vermekle birlikte istatistikî bir değerlendirmeden varestede tutulmalıdır. Hiç şüphe yok ki bu kayıtlar Manisa temelinde mahkeme kayıtlarıyla da mukayese edilebilir, ama burada divana akseden kayıtların sadece Manisa kadılık alanını değil başka kazaları da ilgilendirmekte olması böyle bir karşılaştırmanın sağlıklı bir sonuca ulaşmasını engellemektedir. Kısaca defterdeki eksik sayfaların ve ciltleme hatalarının mevcudiyeti de istatistikî sınıflandırma yapmanın önündeki bir diğer mania olarak durmaktadır. Yine de defterin tamamı taranarak tesbit edilen suç ve ceza kayıtlarının anlamlı bir temele oturması, yapılacak benzeri çalışmalarla taayyün edebilir. Ekteki kayıtlar ceza kategorisine göre ve kendi içinde kronolojik sıra dâhilinde verilmiştir. Yaptığımız tasnif 6 başlık halinde olup bunlar siyaset, kürek, hapis, görevden alma, af, teftiştir. Metinde italik dizilen cümleler suç keyfiyetini, kalın karekterdekiler ise cezayı gösterir.

EK: A.DVN, nr. 794'teki Suç ve Ceza ile ilgili Kayıtlar

I. Siyaset Cezası

1. Mahrûsa-i Manisa'ya tâbî karye-i Kurşunlu kurbunda Meleklü nâm mevzi'de Nasuh oğlu Ahmed'in ba'zı Arablar *evlerin basup hayli erzâk ve esvâb-ların gâret edüp ve kendülerin nâ-hakk yere katl eyleyüp* vereseşi Dergâh-ı âlî çavuşlarından Ca'fer Çavuş'un abd-i memlûku Mercan nâm Arabdan zann edüp mürâfa'a-i şer' olduklarında Kasım ve Memi nâm köleler kulağuz olup doyum olursun dimeğin bile vardum katl eyledim deyü bi-tav'îhi ikrâr ve itirâf etmeğin sicil olundukda husûs-ı mezbûru paşa hazretleri divân-ı hümâyûnda pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde katl eyledim diyen mezbûr Mercan Arab **siyâset** olunup ve kulağuzluk edüp mu'in ve zahîr olan mezbûrân Kasım ve Memi köle **küreğe** konulmak fermân olunmağın Sığacık beğine hüküm buyuruldu. El-vâkı' fi 25 Şevval sene 996 (s.81)
2. Nefs-i Bayındır'dan Resul nâm kimesnenin *evi açılıp sanduğu içinden ba'zı esbâbı sirka olunup* tecessüs üzere Manisa kazâsına tâbî kasaba-i Tarhaniyat'a vardukda sârıkı olan Bostan nâm kimesnei bulup ele getirülüp murâfa'a-i şer' oldıkda esbâbının ekseri aynı ile elinde bulunup şer'le sâbit olup fesâdına müte'allık olan sicilleri ile mahallinde siyâset olunmak için ahvâli pâye-i serîr-i a'lâlarına arz olundukda mahallinde **siyâset** olunmak fermân olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin kayd olunup Manisa kadısına emr-i şerîf yazıldı, tahrîren fi 4 Rebiülahir, sene ihdâ elf. (s.74)
3. Manisa'dan Eşekçi Hasan nâm kimesnei ba'zı *harâmzâdeler fisk meclisinde katl edüp meyyitin bir kuyuya bıraktıklarında* kâtillerden simidçi Seyfi ele getirülüp vârisleriyle mürâfa'a-i şer' olundukda bile şerik olup katilde dâhil olduğun ve şûrb-i hamr etdüğün bi-tav'îhi ikrâr edüp sicil olunmağın divân-ı hümâyûnda telhîs olunup vukû' üzere paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdetlerine arz eyledikde **siyâset** fermân olunmağın kayd olundu ve karye-i Horos'dan Dimitri nâm zimmî dahi gice ile meyyiti bile kaldırıp kuyuya iletüğün ikrâr edüp meclis-i şer'de sicil olunmağın pâye-i serîr-i a'lâlarına paşa hazretleri arz etmeğin **küreğe** fermân olunmağın kayd olundu ve Sığacık beğine emr yazıldı. El-vâkı' fi 20 Rebiülahir sene ihdâ elf. (s.76)
4. Gördük kazâsında *Mudur nâm karyede katl olunan* Ahmed kadının emr-i şerîfleri ile kâtilleri husûsuna mübâşir ta'yîn olunan Mîrahur Ağa kulları mübâşeretiyile mahallinde teftiş olunup karye-i mezbûreden Hâcı Musa ve Selendilü Üveyikli oğlu Mustafa ve Saruhan ve Cura Mehmed ve Talaklu Mehmed bin Hamza ele getirülüp maktûl-ı mezbûrun vâris-i sağırine vasî olan kimesne müvâcehesinde şer'le görülüp ikrâr ile ve sübût ile zâhir olduğundan mâ'adâ maktûlün erzâk ve esbâb ve nukûdın hisseleşüp aldıkları ve

haddizâtında fesâd ü şenâ'atleri sicil olunup ve Muhzır İbrahim bin Alemşah nâm kimesne dahi zikr olunan şakiler ile ekser-i evkatda bile yürüyüp ve binmeğe atın verip ve Karaca nâm kimesne dahi mu'în [ü] zahîr olup keyfiyyet-i ahvâli karyeleri halkından soruldukda yaramazlıklarına cemm-i gafîr müslümânlar şehâdet edüp sicil olunmağın ve istimâ'ına me'mûr olan kuzât dâ'îlerinden vech-i meşrûh üzere arzlar gelmeğın istihkâklarına göre haklarından gelmek için dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup Lala Paşa hazretleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde mezbûrûn Musa ve Mustafa ve Saruhan'a **siyâset** ve mezkûrân Cura Mehmed ve Talaklu Mehmed sefîneye ve merkûmân Muhzır İbrahim ve Karaca kal'ada **habs** olunmak fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' 6 şehr-i Cemaziyevvel sene ihdâ elf. Sığacık beğine yazıldı. (s.78).

5. Saruhan sancağında Akhisar kazâsı cânibinde olan ehl-i fesâd ve eşkıyâ nice zamândır teftîş ve tefahhus olunmayup haklarından gelinmemek ile fesâd ü şenâ'atleri günden güne ziyâde olup husûsan ekâbir ve a'yân kullarından ve gayrıdan *ba'zı eşkıyâ zuhûr eyleyüp evler ve dükkânlar açup âdemler katl edüp muttasıl fesâd ve şenâ'atden hâli olmayup* yoklatup görölüp haklarından gelinmesi lâzım olmağın Dersa'âdetleri kapıcıbaşlarından Mehmed Ağa kulları emr-i şerîfleri ile mübâşir ve Demürcü kadısı müfettiş-i emvâl mev-lânâ Ömer dâ'îleri müvellâ ta'yîn olunup irsâl olundukda küllî ikdâm ve ihtimâm edüp ele getirüp altı neferi izn-i şer'le mahallinde **siyâset** olunup mâ'adâ beş neferi bu cânibe sûret-i sicilleri ile gönderilen Sarı Mehmed ve Mahmud oğlu Ali Bali ve Murad ve Abdi **küreğe** gönderilmek münâsib görölüp ve içlerinden Maden nâm mu'tak Arab cürm-i galîzi olmağın **siyâset** olunmak için dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz eyledikde üç neferi küreğe ve mezbûr Maden Arab'a siyâset olunmak fermân olunmağın kayd olundu ve Sığacık beğine emr yazıldı. El-vâkı' fi 20 şehr-i Cemaziyelahire sene isnâ elf el-mübârek (s.97).
6. Havâss-ı hümâyûnlarından Honaz mültezimi olan Bulamaçoğlu Yusuf için müderris Abdullah ve karındaşı Lütfullah *babamız Hâcî Ferhad'ı nâ-bakk yere katl eyledi* deyü da'vâ etmeğın emr-i şerîf ve mübâşir verilüp varup mahallinde göröldükde üzerine şer'le sâbit olup ve bunun emsâli dahi nice kabâhati olup hakkında arz ve siciller gelmeğın dîvân-ı hümâyûnda telhîs [olunup] paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz eyledikde zimmetine lâzım gelen mâl-ı mîrî tahsîl olundukdan sonra **siyâset** olunmak fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fi 23 Muharrem sene selâse elf (s.111).
7. Çakal bin Hasan nâm şakî Tarhaniyat'a tâbî' Göçek nâm karyeden Mustafa nâm kimesnenin *katl kasdına evin basup nice erzâkın gâret eyleyüp ve Ra-*

*mazan nâm kimesnenin dahi evin basup küllî rızkın gâret ve hasâret edüp ve Süleyman nâm kimesnenin yarak ile ayağın çalup mecrûh edüp ve Yusuf nâm kimesnenin katl kasdına âlât-ı harbile üzerine gelüp bi'l-cümle meclis-i şer'a da'vete varanlara yarak çıkarup ve ok atup ve kendüsi dahi vech-i meşrûh üzere fesâd ve şenâ'atin ikrâr edüp ve keyfiyet-i ahvâli karyesi halkından su'âl olundukda cemm-i gafir müslümânlar mezkûrun yaramazlığına ve lewendâtle yürüyüp ayağ üzere olup kuttâ'-i tarîk idüğüne şehâdet eyleyüp izâlesi lâzım haramzâde olmağın, hakkında sûret-i sicilleriyle arz gelmeğın dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz eyledikde **siyâset** olunmak fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 7 Safer sene selâse elf (s. 113).*

8. Pirkulu bin Mehmed nâm haramzâde Menemen yolunda bezcilerden Hâcî Mustafa ve Can Beşe oğlu Hâcî Mehmed nâm kimesnelerin Mehmed nâm oğlanı ve dahi ba'zı refikleriyle *yollarına inüp küllî esbâb ve erzâkın gâret edüp* mezkûrlar ahz olunup meclis-i şer'de su'âl olundukda mezbûr Pirkulu vech-i mezkûr üzere yollarına inüp esbâbların gâret edüp hisseleşdiklerin ikrâr edüp sicil olunmağın mezbûr Pirkulu **siyâset** olunup ve refiki mezbûr Mehmed Oğlan **gemiye** gönderilmesi için Dîvân'da telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde vech-i meşrûh üzere fermân olunmağın kayd olundu. Midillü beğine emir yazıldı. El-vâkı' fî 21 Rebiülevvel sene selâse elf (s. 115).

II. Kürek Cezası

9. Mahrûsa-i Manisa'ya tâbî Kılıçlı nâm karyeden Hasan bin Mehmed nâm kimesne Ayn Ali nâm mahalleden diğeri Hasan nâm kimesne [silik] sonra *mezbûr Hasan ve hâtûnu katl olunup orman içine atılmış bulundukda* alup giden mezbûr Hasan'a [silik] Mehmed bin Yardım ve karındaşı Tur Bali ve Mustafa bin İlyas nâm kimesneler ile Gedüs kurbunda ormanlığa götürüp bana haber [silik] ile *merkûme hâtûna fi'l-i şeni' eyledim. Ol mevzi'de koyup gitdim* deyü meclis-i şer'de bi-tav'ihî ikrâr ve i'tirâf edüp [sicil olunup Dîvân-ı] Hümâyûn'da paşa hazretleri vukû'ı üzere pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde **küreğe** konmak fermân olunmağın Sığacık beğine hüküm buyuruldu. El-vâkı' fî 25 Şevval sene 996 (s. 81).
10. Sığacık beğine hükm-i şerîf ki, nefsi Akhisar'da nâyibü'ş-şer' olan mevlânâ Hızır sūd-de-i sa'âdetlerine arz gönderüp nefsi Akhisar mahallâtından Şehreküsdü nâm mahallede sâkin Bâzârlu bin Kulfal nâm kimesnenin şirret ü şekâ ile meşhûr olan Kalender bin Ahmed nâm kimesne *gice ile evine gerüp esbâb ü erzâkın gâret etmek üzere* iken mezkûr Bâzârlu feryâd eyledikde müs-

lümânlar duyup cem' olup mezbûr Kalender'i evi içinde bulup meclis-i şer'a götürüp suâl olundukda bi-tav'ihî ikrâr ve i'tirâf edüp sicil olunup sicilleriyle vâki' hâli i'lâm etmeğın paşa hazretleri vukû'ı üzere hâk-i pâ-yı sa'âdetlerine arz eyledikde sayir eşkıyâya mûcib-i ibret için **küreğe** fermân olunduğuna mühürlü tezkire gelmeğın kayd olundu. El-vâki' fi evâhir-i şehr-i Rebiülâhir sene 997 (s.92).

11. Keles kazâsına tâbi' Karaman nâm karyeden Hâci Mustafa nâm kimesnenin abd-i memlûku olan Bilal nâm arab Birgi kazâsına tâbi' Yenişehir nâm karyeden *Fatıma nâm hâtûnu dört beş nefer arablar ile âlet-i harble evin basup çeküp fi'l-i şeni' eyledikden gayrı yarak ile çalup bir parmağını düşürüp ellerin mecrûh* eyledikleri ikrârları mûcebince meclis-i şer'de müseccel olduğuna sû[re]-t-i sicil vârid olduğü serîr-i sa'âdete arz olundukda **küreğe** gönderilmek buyuruldu (21 Ramazan 997: s.12).
12. Eğlence nâm gurbet Mısır beylerbeyisi Üveys Paşa hazretlerinin mülk *davarlarından bir re's yundun ve bir re's kulu ile sirka edüp* aynıyla yedinde bulunduğü Birgi kadısı huzûrunda şer'le sâbit olduğuna sicil vârid olup serîr-i sa'âdete arz olundukda **küreğe** gönderilmek fermân olduğuna Lala hazretlerinin hattıyla tezkire vârid olmağın kayd olunup Sığacık beyine emr-i şerîf tahrîr olunup küreğe gönderildi. Fî 22 Şevval sene 997 (s.15).
13. Yaylak-ı Bozdağ'dan Manisa'ya nakl olundukda âdet-i mukarrere üzere davar cem'i için Alaşehir kazâsına emr-i şerîf ile Hasan Çavuş irsâl olundukda *ma'rifet-i kadı olmadan kendi fuzûlî ba'zı müslümânların tahmîle kâbil olmayan davarların tutup ve ekserinin akçaların alup* da'vet-i şer' olundukda itâat etmeyüp ve da'vet-i şer'a varan hâdimü'ş-şer'a şetm-i galiz eylediğın kadı arz edüp serîr-i sa'âdete sunuldukda mezkûrun **gemiye** gönderilmesi bâbında hatt-ı hümâyûn zuhûr etmeğın Sığacık beyine emr-i şerîf ile gönderildi. Fî 22 Şevval sene 997 (s.15).
14. Bayındır kadısı mektûb gönderüp kazâ-i mezbûra tâbi' Yaka köyden Evhad oğlu Abdurrahman ve Çoban İlyas nâm şakiler Elvan nâm *kimesnenin evin ve cümle mâ-melekin ihrâk-ı bi'n-nâr eylediklerine* meclis-i şer'de tav'an i'tirâf edüp sicil olduğun i'lâm eylemeğın **küreğe** konulmak fermân olunup Sığla sancağı beyine hitâben mü'ekked hükm-i şerîf yazılıp Ca'fer Çavuş ile gönderildi (11 Muharrem 998: s. 18).
15. Simav kazâsında Şaban nâm şakî *izâlesi lâzım eşkıyâdan* olup defe'atle fesâdâtı zâhir olduğuna mümzâ ve müsbet sûret-i siciller vârid olduğü serîr-i sa'âdete arz olundukda hatt-ı hümâyûn sudûr edüp **küreğe** gönderilmek fermân olunmağın Sığla sancağı beyine hükm-i şerîf yazıldı (5 Safer 998: s. 20).

16. Nefs-i Manisa'da *gice ile evi basılıp cebren hâtûnı çekilüp, ba'dehu katl* olunup meyyiti maktûlen kuyuda bulunan Hasan nâm kimesnenin mazannaları olan Kasabbaşı hüddâmından Rıdvan ve Memi ve sâ'yis Ali ve Hasanpaşa köyünden Alican nâm şakiler hakkında kasaba-i mezbûrenin cümle a'ÿân ve eşrâfî ve ulemâsı gemi[ye] gönderilmelerin taleb edüp ricâları serîr-i sa'âdete arz olundukda, hatt-ı hümâyûn ile **küreğe** konılmak fermân olunmağın Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (23 Rebiülevvel 998: s. 42).
17. Bundan akdem *maktûlen meyyiti kuyuda bulunan avret* husûsiyçün **sefineye** irsâl olunan Kassâbbaşı hüddâmından Rıdvan ve Memi ve sâ'yis Ali ve Alican nâm kimesneler için hâliyâ mezkûre-i maktûlenin karındaşı gelüp şâhidlerim vardır isbât ederim deyü ihzâr olunmaların talep edüp arz olundukda getürdilüp *murâfa'a-i şer' olmak için izn-i hümâyûn* olup emr-i şerîf yazılmak bâbında memhûr tezkire vârid olmağın Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (20 Rebiülahir 998: s. 45)
18. Manisa kazâsından Çengi Hasan dimekle ma'rûf olan şakî sâbikâ defe'atle *yola bele inüp, evler basup* mukayyed ahz olundukda firâr edüp tekrâr gelüp fesâd ü şenâ'ata mübâşeret eylediği serîr-i sa'âdete arz olundukda, **küreğe** konulması mahal görölmeğın, Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (23 Rebiülevvel 998: s.42).
19. Adala kazâsına tâbî' karye-i Tatyân'da sâkin olup fesâd ü şenâ'at ile meşhûr olan Dîvâne Hasan nâm ehl-i fesâd karye-i mezbûreden Muharrem nâm kimesnenin *katl kasdına evin basup katl sadedinde* iken müslümânlar elinden halâs eyledikleri meclis-i şer'de sicill olunup ol bâbda toprak kadısı dahi mühürlü mektûbuyla arz edüp serîr-i sa'âdete arz olundukda **gemiye** fermân olunmağın, Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (16 Cemaziyevvel 998: s. 47).
20. Dalama kazâsından karye-i Kızıklar'dan Evhad nâm kimesnenin Arslan bin Husrev nâm kimesne *fi'l-i şenâ' kasdına gice ile evine gelüp hâtûnün çeküp alup* gidüp müslümânlar erişüp elinden halâs eylediği muvâçhesinde meclis-i şer'de sâbit olup bu bâbda hüccet-i şer'iyye îrâd edüp serîr-i sa'âdete arz olundukda hatt-ı hümâyûn ile **sefineye** fermân olunduğuna Lala hazretlerinin hattıyla tezkire vârid olmağın Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (13 Cemaziyelahir 998: s. 48).
21. Adala kazâsından Hüsâm nâm sipâhînin Rıdvan nâm kölesi kazâ-i mezbûrdan Hüseyin nâm kimesnenin *sirka kasdına evine gerüp ve bâ'zuların koyun ve keçilerin sirka* eylediğine toprak kadısı arz verip ve ikrâ[rı]na sûret-i siciller vârid olmağın serîr-i sa'âdete arz olundukda hakkından gelinmek için **küreğe** konılmak münâsib olduğı ecilden Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (23 Cemaziyelahir 998: s. 49).

22. Menemen yolunda *maktûl bulunan Hamza Sûfi nâm kimesnenin kâtillerinden* ahz olunup i'tirâfları sicill olunan Toma ve Hasan nâm kimesnelerin hüsn-i hâli ve nefsi-i Manisa'da Yaviler mahallesinde sâkine *Nesli nâm hâtûnı çeküp fisk meclisine iletüp bir kaç gün hâtûn ile fisk u fücûr eyleyen* Sefer nâm müslümân ve Dimitri ve Yani nâm zimmîlerin ahvâlleri sûret-i sicilleri ile arz olundukda mezkûr kâtil Toma ile merkûmân Sefer ve Dimitri nâm zimmînin **sefineye** verilmesi fermân olunduğuna memhûr tezkire vârid olmağın Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (24 Cemaziyelahir 998: s. 49).
23. Marmara kazâsında sâkin Çirkin Mustafa ve refîkı Hasan nâm şakîler kazâ-i mezbûrdan *Sinan Fakîh nâm kimesnenin evin basup hâtûnün cebren çeküp alup gedüp bir gice yabanda yatırup fi'l-i şeni' eyledikleri* meclis-i şer' de şuhûd [u] udûl ile subût bulduğuna sûret-i sicilleri ile kazâ-i mezbûre kadısı mev-lânâ Ömer arz eylediği serîr-i sa'âdete arz olundukda **sefineye** gönderilmek fermân olunmağın Sığla beğine hükm-i şerîf tahrîr olundu (29 Zilkade 998: s. 57).
24. Südde-i sa'âdetleri kullarından ulûfeciyân zümresinden Macar Ali *şekâvet edüp cürmü zâhir* olmağın **sefineye** gönderilmek fermân olunduğu ecilden hükm-i şerîf ile Sığla beğine gönderildi (20 Zilhicce 998: s. 57).
25. Kazâ-i Manisa'ya tâbî' karye-i Sarma'dan Karaca nâm *ehl-i fesâdın* hakkında vârid olan temessükât mücebince **küreğe** fermân olunup Sığla beğine sefine-i hâssaya konılmak için hükm-i şerîf yazıldı (10 Rebiülevvel 999: s. 58).
26. Eşkîyâ zümresinden Halîl ve Nebi ve Bekir ve Bali nâm *ehl-i fesâdın şenâ'atleri* serîr-i sa'âdete arz olunup **sefineye** gönderilmek fermân olunmağın Sığla sancağı beğine hitâben hükm-i şerîf yazıldı (29 Rebiülevvel 999: s. 58).
27. Ehl-i fesâd tâifesinden Osman ve Mehmed nâm *şakîlerin şenâ'atleri* serîr-i sa'âdete arz olunup **sefineye** gönderilmek fermân olunmağın Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (29 Rebiülevvel 999: s. 58).
28. Güzelhisar kazâsında eşkıyâ zümresinden Süleyman bin Ömer nâm şakîlerin üzerilerine *şer'le sâbit olan fesâd ve şenâ'atleri* sûret-i sicilleri ile serîr-i sa'âdete arz olunup **sefine-i hâssaya** gönderilmek fermân olunduğuna memhûr tezkire vârid olduğu ecilden Sakız sancağı beğine hükm-i şerîf yazıldı (5 Cemaziyellevvel 999: s. 133).
29. Karaburun kazâsından Ali bin Musa nâm şakî *fesâd ve şenâ'at* eylediği şer'le sâbit olup arz olunmağın **sefineye** buyurulup Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (4 Receb 999: s. 137).
30. Ebnâ-i sipâhîyân zümresinden Rıdvan *şenâ'at* etmeğın **sefineye** fermân olunup Sığla beğine gönderildi (4 Receb 999: s. 137).

31. Adala kazâsında karye-i Hızır'da sâkin Cârullah nâm kimesnenin Yunus nâm Arabı *kadîmî eşkıyâdan ve ehl-i fesâd* olup ekseriyâ Arabları şekâ kasdına yanına cem' etmek âdeti olduğu şer'le sâbit ve sicil olduğu arz olunmağın **sefineye** fermân olunup Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (4 Receb 999: s. 137).
32. Arab demekle ma'rûf olan şakî kazâ-ı [] sâkin [] *Cemile nâm hâtûnuna fi'l-i şeni' kasdına evine* gerüp te'addî eylediği şer'le sâbit olmağın serîr-i sa'âdete arz olundukda **sefineye** buyurulup Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (22 Receb 999: s. 138).
33. Kazâ-i Nif sâkinlerinden Kara oğlu Mustafa demekle ma'rûf şerîrin *envâ' şekâ ve tezvîri şer'le* sübût bulduğu serîr-i sa'âdete arz olundukda **sefineye** fermân olunup Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (5 Şaban 999: s. 139).
34. Orta pâre kazâsından Mehmed bin Hâcî Mustafa nâm şakî kazâ-i mezbûra tâbî' Kuyucak nâm karyeden İsa nâm kimesnenin *Selver nâm hâtûnuna fi'l-i şeni' kasdına yapışup* müslümânlar elinden halâs eyledikleri şer'le sâbit olduğu sûret-i sicil mücebince arz olundukda **sefineye** fermân olunup Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (20 Şaban 999: s. 140).
35. Bekir bin Nesîmî nâm *ehl-i fesâd* hakkında Alaşehir kadısı arz gönderüp *sefine-i hâssaya* fermân olunmağın Sığla beğine hükm-i şerîf tahrîr olundu (28 Şaban 999: s. 140).
36. Tarhala kazâsından Abdi nâm şakî *fesâd ve şenâ'at* üzere olup izâlesi lâzım idüğüne sicil-i şer'î vârid olduğu serîr-i sa'âdete arz olunup **sefine-i hâssaya** fermân olunmağın Sığla sancağı beğine hükm-i şerîf yazıldı (5 Ramazan 999: s. 140).
37. Şahincibaşı Ali Ağa'nın *esbâbın sirka edüp* firâr eyleyen Bâlî nâm şakî ve kendinün kulu Gazanfer dutulup serîr-i sa'âdete arz olundukda **küreğe** fermân olunmağın Sığla beğine hükm-i şerîf tahrîr olundu (28 Şevval 999: s. 141).
38. Sart kazâsından *fesâdâtı zuhûr* edüp ele getirülen Mehmed bin Ali nâm şakî **sefine-i hâssaya** götürülmek fermân olunmağın hükm-i şerîf tahrîr olundu. Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (16 Zilkade 999: s. 142).
39. Abdülcabbar ve karındaşı Abdi Çavuş âdemlerinden Mustafa ve Ali nâm şakîler Milas kazâsında Bayezid Efendi katl olunan bağın hâricinde, sarrâclardan *Osman'ın âlât-ı harble katl kasdına yoluna inüp kılıç ile çalup sağ elini bileğinden kat' edüp ve sol elinin dahi iki parmağın düşürüp* zulm ve te'addî eyledikleri şuhûd ve udûl ile meclis-i şer'de sâbit olup sûret-i sicil vârid olmağın hatt-ı hümayûn ile **sefineye** fermân olunmağın, Sığla beğine hükm-i şerîf tahrîr olundu (3 Zilhicce 999: s. 143).

40. Kasaba-i Birgi'de fesâd ve şenâ'at ile meşhûr ve ma'rûf olan Sarrâfoğlu Ahmed'in evi yoklanup kasaba-i mezbûre halkından ba'zı müslümânların *sirka olunmuş esbâbları bulunup ve elinde on aded sikke bulunup kallâb olup ehl-i fesâd* olduğu meclis-i şer'îde sübût bulup sûret-i sicilleri serîr-i sa'âdete arz olundukda **sefine-i hâssaya** gönderilmek emr olunup Sıgla beğine hüküm yazıldı (15 Muharrem 1000: s.146).
41. Kasaba-i Burunâbâd'a tâbî' karye-i Oğulduruk'dan İbrahim nâm kimesne *ehl-i fesâd ve eşkıyâdan* olup dâyimâ şirret ü şekâdan hâlî olmaz deyü müslümânlar haber verip bi'l-fi'il kasaba-i mezbûrede Hâcî Mehmed nâm kimesnenin gice ile varup koyunun basup iki re's kuzusun sirka edüp muvâcehesinde şer'le sâbit olduğu sûret-i sicilleri serîr-i sa'âdete arz olundukda **sefine-i hâssaya** fermân olunmağın Sıgla beğine hükm-i şerîf tahrîr olundu (26 Muharrem 1000: s. 146).
42. Sekbânbaşı Ca'fer Ağa mühürlü tezkire gönderüp sekbânlardan Yusuf için *şekâvet üzeredir* deyü arz eylediği serîr-i sa'âdete i'lâm olundukda **sefine-i hâssaya** konulmak fermân olunmağın Sıgla beğine hükm-i şerîf yazıldı (5 Safer 1000: s. 146).
43. Dergâh-ı âlî çavuşlarından Mustafa Çavuş çiftçilerinden Hüseyin Abdullah ve Adil Abdullah nâm şakîler Manisa kal'ası sâkinlerinden Ali nâm kimesnenin *bir camus ineğin boğazlayup etini hisseleşüp ve derisin debbâğa bey' etdikleri* şer'le sâbit ve sicil olduğu serîr-i sa'âdete arz olundukda **sefine-i hâssaya** konulmak fermân olunmağın Sıgla beğine hükm-i şerîf tahrîr olundu (20 Rebiülevvel 1000: s. 148).
44. Kazâ-i Birgi'ye tâbî' karye-i Kurga'da sâkin Kara Bayezid nâm kimesnenin kazâ-i mezbûr ahâlisine ziyâde zulm ve te'addîsi olup *nâ-hakk yere şirret ve telbîs ile müslümânlar üzerine şuhûd-ı zor ikamet edüp cebren kerhen akçaların alup ve ba'zısının emirle kul getürdüm deyüp zencire urup şekâvet üzere* olduğu sâbit ve sicil olup ve toprak kadısı arz eylemeğın pây-e serîre arz olundukda hatt-ı hümayûn sudûr edüp **sefine-i hâssaya** fermân olunmağın Sıgla beğine hüküm yazıldı (24 Cemaziyelahir 1000: s. 152).
45. Ulûfeciyan zümresinden Mahmud bin Hasan nâm kimesne hakkında Birgi kadısının arzı gelüp ve *ba'zı fesâd ü şenâ'atinin sûret-i sicili vârid olduğu* pây-e serîr-i sa'âdete arz olunup mezkûr Mahmud **sefine-i hâssaya** gönderilmek fermân olunduğına memhur tezkire vârid olmağın Sıgla sancağı beğine hükm-i şerîf tahrîr olundu (20 Zilkade 1000: s. 70).
46. Sâbıkâ Âsitâne defterdârı olan Mahmud Efendi'nin çiftlikleri kethudâsı olan Yusuf nâm kimesnei Abdullah Arab nâm kimesne *çomak ile urup ol darbden fevt olup* ve İlyas nâm kimesne *ba'zı harâmzâdeleri evine cem' edüp bâtûnı*

ile şürb-i hamr etdirüp ve şer'â muhâlif nice hâli olup ve Hamza nâm kimesne *Berber Ali'nin ba'zı esbâbın sirka edüp* ba'zısı elinde bulunup meclis-i şer'de sicil olunduğı pây-e serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundukda **küreğe** konulmaları fermân olunduğına Lala Paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Sığacık beğine hüküm yazıldı, el-vâkı' fi evâil-i şeh-r-i Muharrem, sene ihdâ ve elf (s.70).

47. Ve Manisa kazâsına tâbi' Alacalı nâm karyede Mehmed bin Abdurrahman ve Dere nâm karyeden Abdullah bin Ahmed nâm kimesneler *kutta-i tarîk olup siyâset olunan Kazdağlı Mehmed nâm harâmînin şerîklerinden* olup Sart kazâsına tâbi' Kürekçiler nâm karyeden bir müslimânın *evin basup külli emvâl ve erzâkın gâret itmeğın* ahz olunup meclis-i şer'de bi-tav'ihumâ ikrâr ve itirâf edüp sicil olunmağın pây-e serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundıkda **küreğe** konulmaları fermân olunduğına paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Sığacık beğine hüküm yazıldı, el-vâkı' fi evâil-i şeh-r-i Muharrem, sene ihdâ ve elf (s.70).

48. Ve Manisa kazâsına tâbi' Uncuboz nâm karyede Nasuh nâm kimesnenin hâtûnuna yine kendi abd-i memlûkleri olan *Haydar, gice ile mezbûreye zinâ kasdına döseğine varup ve andan gayrı ba'zı hırsuzluğu* dahi olup meclis-i şer'â ihzâr olundıkda bi-tav'ih ikrâr edüp ve mezbûre dahi küreğe gitmesine râziye olduğı sicil olmağın vukû' üzere pây-e serîr-i a'lâlarına arz olundıkda **küreğe** gitmek fermân olunduğına paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Sığacık beğine hüküm yazıldı, el-vâkı' fi evâil-i şeh-r-i Muharrem, li-sene ihdâ ve elf (s.70).

49. Der-sa'âdetleri sekbânlarından Foçalar'da mütemekkin Ömer nâm *sekbân kuttâ'i't-tarîka refik olup levendâtın firkatesine girüp fesâd ü şenâ'atden* hâli olmayup ve Yusuf nâm harâmzâde dahi Marmara'da Halîfe Sultan evlâdından *bir emred oğlana fi'l-i şeni' kasd edüp rızâ göstermedikde başından çalup mecrûh edüp* şer'le sâbit olduğına haklarında siciller gelmeğın vukû'u üzere pây-e serîr-i a'lâlarına arz olundıkda mezkûrlar **küreğe** konulmak fermân olunduğına Lala Paşa hazretlerinden mühürlü tezkire vârid olmağın kayd u terkîm olundu ve Menteşe beğine hitâben hüküm-i şerîf yazıldı, el-vâkı' fi evâsit-ı şeh-r-i Muharrem sene ihdâ ve elf (s. 72).

50. Mahrûse-i Manisa kazâsına tâbi' Ilgun Kuru kurbinde Tatarlar nâm karyeden ba'zı kimesneler arabacı yazılmak ile akrabâ vü ta'allukatı günden güne şekâ üzere olup Yatuklu nâm karyeden *bir avret ayardup yanlarına alup nice gün Ilgun arasında köy halkının ekseri ile tasarruf edüp ve Manisa içinden (?) bir avreti dahi idlâl edüp köylerine iletüp bir kaç ay kullandıklarından sonra Palamud ovasında Gökçeköy nâm karyeden ba'zı haramzâdelere bırakup anlar dahi eşirciye câriye deyü bey' edüp hâlâ Kula nâm kasabada bulunup hüküm-i*

şerîfle getürdilüp Derzi nâm kimesnei katl eyledikleri haber virdükleri tafsîl üzere sicill olundıktan sonra Mehmed bin Göçeri nâm haramzâde ele götürülüp mâ'adâsını akrabâsından olan arabacı Musa ve Bekir kaçırup bulunduyü teklif olundıkda ele vermeyüp bu sebep ile icrâ-yı şer'â mecâl olmaduğu pâye-i serîr-i a'lâlarına arz olundıkda **hâssa sefîneye** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Mentese beğine hitâben hükm-i şerîf yazıldı, el-vâkı' fi 22 şehr-i Saferü'l-muzaffer, sene ihdâ elf (s. 73)

51. Nefs-i Manisa'dan İbrahim nâm kimesne *serhoşla gice içinde Rabia nâm hâtûna fi'l-i şeni' kasdına evine girüp* subaşı ve ahali-i mahalle ardınca varduklarında firar edüp yağmurluk ve dülbendi mezbûrenin evinde bulunup ba'dehu meclis-i şer'de kendiyeye dahi suâl olundıkda serhoşla mezbûrenin evine varduğın ikrâr edüp sicill olunmağın divan-ı hümayûnda telhis olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde **küreğe** gönderilmek fermân olunmağın Sığacık beğine hüküm yazıldı, el-vâkı' fi selh-i Saferü'l-muzaffer, sene ihdâ elf (s. 73).
52. Bu sene-i mübarekede kıdvetü'l-emâcid çavuşbaşı zîde mecduhû ile hâssa kilâr mühimmâtı için Mısır'a gönderilen sipâh tâifesinden Mehmed ve aşcılardan Hurrem nefsi-i Mısır'da *serhoşla bir arabı alâniyen ikisi katl edüp* Mısır paşası siyâset olunmaları için ağa-yı mezbûra teslim edüp bu cânibe gönderüp lâkin sûret-i sicilleri gelmeyüp ahvâleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundıkda **sefîneye** gitmeleri fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olundu, el-vâkı' fi 4 Rebiülevvel, sene ihdâ elf. Sığacık beğine merkûm aşçı için müstakıl emr-i şerîf yazıldı (s. 73).
53. Hüseyin bin Mehmed nâm emred Menemen nâm kasabada *yankesicilik edüp müslimânların ceblerinden akçaların alup* ol hinde tutulup elinde alâyımı bulunup ikrârı sicill olmağın sûret-i sicill ile ahvâli pâye-i serîr-i sa'âdetlerine arz olundıkda mîrî **sefîneye** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olundu ve Sığacık beğine hüküm yazıldı, el-vâkı' fi evâsıt-ı şehr-i Safer, sene ihdâ elf (s. 73).
54. Kuttâ'-i tarîk olup katl olunan Gökçe nâm bedbahtın şürekâsı ahvâli teftiş olunup görüldükde Çeşme kazâsına tâbî' Yassı Kışlak nâm karyeden Kara Veli nâm kimesne harâmi-i mezbûrun müslümânlardan gasb eylediği üç re's develerin alup satırvirdüğü sâbit ve zâhir olunduğundan gayrı keyfiyet-i ahvâli karyesinden suâl olundıkda mezbûr Kara Veli'nin şöreti *hırsuzluk ve yaramazlık iledir ve ba'zı kimesnei dahi katl eylediği şâyi' idüğü* sicill olmağın vâkı' hâli serîr-i sa'âdetlerine arz olundıkda **küreğe** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Sığacık beğine hüküm yazıldı, el-vâkı' fi 13 Rebiülevvel, sene ihdâ elf (s. 73).

55. Adala kazâsına tâbî' Menye nâm karyeden Carullah bin Memi nâm kimesnenin ahurında *Ali nâm kimesnenin uğruluk bir katırı bulunup ve dahi kasaba-i Kula'dan bir zimmî bâzergânı katl ettiği* ikrâr ettiğiinden mâ'adâ keyfiyyet-i ahvâli karyesi halkından suâl olunup cemm-i gafır müslümânlar yaramazlığına ve hırsuzlığına şehâdet edüp sicill olunup ve yine kazâ-i mezbûra tâbî' Küçük Bursa nâm karyeden Dîvâne Mehmed nâm kimesne *Süleyman nâm kimesnei hurri'l-asl iken Tire ovasında cebren tutup kulımdır deyü satmak* sadedinde iken müslümânlar elinden halâs edüp ba'dehu ahvâli tefahhus olundıkda müslümânlar cem' olup *bu vilâyetde at ve katır ve kul ve câmûs komayup sirka edüp ehl-i fesâddır* deyü şehâdet edüp sicill olunup ahvâli pâye-i serîr-i a'lâlarına arz olundıkda **küreğe** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olunup Sığacık beğine hüküm yazıldı, el-vâkı' fi 23 şehr-i Rebiülevvel, sene ihdâ elf el-mübârek (s.74).
56. Güzelhisar kazâsından Tohum ve Merke-kıran nâm karyeden Ali bin Mehmed nâm haramzâdeler *kuttâ'-ı tarik olup* haklarında sicilleri ve kendülerinin dahi Manisa mahkemesinde ikrârları olmağın **sefineye** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olunup Menteşe beğine hüküm verildi, tahrîren fi 12 şehr-i Rebiülahir, sene ihdâ elf (s.75).
57. Marmara kazâsından Kara Hamzaoğlu Hasan nâm haramzâde yine kazâ-i mezbûrdan Ebubekir nâm *emrede fi'l-i şeni' edüp* üzerine sicill olup ahvâli pâye-i serîr-i a'lâlarına arz olundıkda **sefineye** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Sığacık beğine hüküm tahrîr olundu, el-vâkı' fi 9 şehr-i Rebiülahir, sene ihdâ elf (s.75)
58. Manisa kazâsına tâbî' Yunddağı nâhiyesinden Şaban bin Mehmed nâm şakî Davud bin Nebî nâm kimesnenin Tamâm nâm *hâtûnu sudan gelür iken fi'l-i şeni' kasdına yoluna varup esbâbın soyup* üzerine sâbit olup ve karyesi halkından dahi ahvâli teftîş olundukda yaramazlığına şehâdet edüp sicil olunmağın dîvân-ı hümayûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlere arz eyledikde **küreğe** gitmek fermân olunmağın kayd olunup Sığacık beğine emr yazıldı. El-vâkı' fi 20 şehr-i Rebiülahir sene ihdâ elf (s.77).
59. Yayuklu nâm karyeden olup hâlen Manisa'da Emîrler Mahallesi'nde sâkin olan Ali bin Hâcı nâm şakî mukaddemâ *İlham nâm hâtûnun Kadri nâm oğluna fi'l-i şeni' eyleyüp ve Hasan nâm kimesnenin ba'zı esbâbın uğurlayup* üzerine sâbit olduğundan gayrı karyesi ve mahallesi halkından keyfiyyet-i ahvâli teftîş olundukda yaramazdır, *ba'zı müslümânların kapusuna katran sürüp ve ba'zının kölelerin idlâl edüp* fesâd ve şenâ'tden hâlî değıldir deyü

şehâdet edüp sicil olmağın küreğe gönderilmek için dîvân-ı hümayûnda telhîs olunup Lala Paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlere arz eyledikde **küreğe** gönderilmek emr olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 6 şehr-i Cemâziyelevvel sene ihdâ elf. Sığacık beğine yazıldı (s.78).

60. Mahrûsa-i Manisa muzâfâtından Tarhaniyat'a tâbî Samiri nâm karyeden Ali bin İsa nâm kimesnenin Hızır bir Murâd nâm harâmzâde *yedi bâb evlerin içinde ba'zı esbâbı ile ateşe ibhrâk edüp* ele geldikde meclis-i şer'de ikrâr edüp ve ahvâli dahi teftîş olundukda mezbûr Hızır *müslümânların hâtûnlarına fi'l-i şeni' kasdına* dolaşup ve ayağ üzere olup muttasıl fesâd u şenâ'atden hâli olmaduğuna cemm-i gafir müslümânlar şehâdet edüp sicil olunmağın dîvân-ı hümayûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlere arz eyledikde **küreğe** fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 6 şehr-i Cemâziyelevvel sene ihdâ elf. Menteşe beğine yazıldı (s.78).
61. Manisa kazâsına tâbî Kocaali nâm karyeden Çoban Ahmed nâm kimesne Osman nâm kimesnenin Durdu *nâm hâtûnunun dağda fi'l-i şeni' kasdına bıçak ile yoluna gelüp* te'addî edüp ol esnâda mezbûre belinden bıçağın alıkomuş olup mürâfa'a-i şer' olduklarında bıçak kendinün idüğün ve mezbûreye yapışduğın ikrâr edüp sicil olunmağın vâkı' hâl pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlere arz olundukda **küreğe** gitmek fermân olunmağın Menteşe beğine hüküm yazıldı. El-vâkı' fî 7 şehr-i Cemâziyelevvel sene ihdâ elf (s.78)
62. Mustafa bin Ali nâm şakî ba'zı harâmzâdeler ile Tire kazâsına tâbî *Fota nâm kasabadan bir yük nacak uğurlayup* Manisa'ya getirüp satdıklarında nacağın sâhibleri ardınca gelüp mezbûr Mustafa ahz olunup refikleri firâr edüp mezbûr Mustafa meclis-i şer'de vech-i meşrûh üzere ikrâr edüp sicil olunmağın vâkı' hâli pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlere arz olundukda **küreğe** gitmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olunup Menteşe beğine hüküm yazıldı. El-vâkı' fî 12 Cemâziyelevvel sene ihdâ elf (s.79).
63. Manisa kazâsına tâbî Şeyhler nâm karyeden Selim bin Hüseyin nâm şakî Hâcî Kaya nâm kimesnenin *kızına fi'l-i şeni' kasdına evine gerüp ve Nurullah nâm ve Mirzâ nâm kimesnelerin koyun ve keçilerin gasb eyleyüp ve İbrahim nâm emrede fi'l-i şeni' edüp* ve bunun emsâli nice fesâd ü şenâ'ati sâbit ve zâhir olduğundan gayrı karyesi halkından keyfiyet-i ahvâli teftîş olundukda yaramazlığına ve fesâd ü şenâ'atine müslümânlar şehâdet edüp sicil olunmağın dîvân-ı hümayûnda telhîs olunup paşa hazretleri serîr-i sa'âdetlerine arz eyledikde **küreğe** fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 2 Cemâziyelahire sene ihdâ elf. Sığacık beğine yazıldı (s.80)
64. Manisa kazâsına tâbî Beydere nâm karyeden Hoca Ali bin Şaban nâm şakî Yunus nâm kimesnenin İbrahim nâm *sagîr oğluna fi'l-i şeni' edüp* mürâfa'a-i

şer' olduklarında bi-tav'an ikrâr edüp sicil olunmağın pây-e serîr-i sa'âdet-i masîrlere arz olundukda **küreğe** konulmak fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Menteşe beyine emr yazıldı. El-vâkı' fi 6 şehr-i Şaban sene ihdâ elf (s.27).

65. Mendehorya kazâsına tâbî' İçerler nâm karyeden Dîvâne Mustafa ve Ömer nâm şakiler maktûl olan *Hâcı Yusuf'un kâtillerinin şeriki ve bunun emsâli nice kabahatleri* olup ve Marmara kazâsına tâbî' Kayaş nâm karyeden Bereket nâm Arap Dergâh-ı âlî çavuşlarından Hasan Çavuş zîde kadruhûnun *koyunların uğurlayup* üzerlerine şer'le sâbit olmağın vâkı' hâl pây-e serîr-i sa'âdetlerine arz olundukda **küreğe** konulmak fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Sığacık beyine emr yazıldı. El-vâkı' fi evâhir-i şehr-i Şaban sene ihdâ elf (s.28).
66. Manisa kazâsına tâbî' Beydere nâm karyeden Hoca Ali bin Şaban nâm şakî Yunus nâm kimesnenin İbrahim *nâm sagîr oğluna fi'l-i şeni' eyleyüp ve Yaylalu nâm karyeden Şeyh Hasan nâm kimesnenin Hüseyin ve diğeri Hüseyin nâm kimesneler evinden ba'zı kitâbların sirka edüp ve Bergama kazâsına tâbî' Bağluca nâm karyeden Macar nâm kimesne Ahmed Subaşı'nın ba'zı esbâbın sirka eyleyüp ve Manisa kazâsına tâbî' Gümülcülü nâm karyeden Mustafa bin Tilki nâm şakî Hüseyin nâm kimesnenin katil kasdına evin basup haramzâde ve yatak* olup herbirinin üzerine şer'le sâbit olmağın vâkı' hâl pây-e serîr-i sa'âdetlerine arz olundukda **küreğe** konulmak fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Menteşe beyine emr verildi. El-vâkı' fi evâhir-i şehr-i Şaban sene ihdâ elf (s.28)
67. Gördük kazâsına tâbî' Melengi nâm karyeden Murad nâm şakî Hasan Dede nâm kimesnenin evine gerüp *fi'l-i şeni' kasdına hâtûnuna yapışup* te'addî etmeğın emr-i şerîf ile ahvâli görüldükde vech-i meşrûh üzere sâbit olup sicil olunmağın pây-e serîr-i sa'âdet-masîrlere arz olundukda **küreğe** gönderilmek fermân olunmağın paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın Sığacık Beyi'ne emr-i şerîf yazıldı. Tahrîren fi 24 Şevval sene ihdâ elf (s.29).
68. Nif kazâsına tâbî' Kızılcalı nâm karyeden Musa nâm haramzâde *kârbân basan ehl-i fesâdın şeriki ve yatağı* olup ve Hasan nâm Arab dahi Mehmed ve Arslan nâm celebler ile hizmetkâr yeniçerilerinden Kara Hasan nâm *yenicherinin evin basup fesâd etmeğın* vukû' üzere ahvâlleri pây-e serîr-i sa'âdet-masîrlere arz olundukda **küreğe** fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd u terkîm olundu. El-vâkı' fi 7 Şevval sene ihdâ elf. Sığacık Beyi'ne yazıldı (s.29).
69. Nif kazâsına tâbî' Kızılcalı nâm karyeden Bekir nâm kimesne *ev basup esbâb sirka edüp bunun emsâli kabâhatine nihâyet olmayup* kendi dahi fesâdına

mu'terif olup sicil olunup ve Hamid sancağında Tefen[ni] kazâsından Nebî nâm haramzâde dahi *müslümânların evlerin ateşe ihrâk edüp ehl-i fesâd olduğun* vilâyet kadıları arz etmeğın pây-e serîr-i a'lâlarına ahvâleri arz olundukda **küreğe** konulmak fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olundu. Sığacık Beyi'ne emr yazıldı. El-vâkı' fi 18 Şevval sene ihdâ elf (s.29).

70. Manisa kurbünde Çatalkilise nâm karyeden Kireçci Hiristo nâm zimmînin Bilâl nâm arab ba'zı yoldaşlarıyla *evin delüp içinden ba'zı erzâk ü esbâbın sirka eyleyüp* mürâfa'â olundukda ikrâr edüp sicil olunmağın ahvâli pây-e serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundukda **küreğe** konulmak fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olundu. Sığacık beyine emr yazıldı. El-vâkı' fi evâhir-i Muharrem sene isnâ elf (s.31)
71. Tırhala kazâsından Hasan bin Hâcı Yusuf nâm şakî Rûşen *nâm hâtûnun gice ile evine girüp yorganın alup envâ' te'addî edüp ve Halil Sufî nâm kimesnenin dahi katl kasdına evin basup* ve karyesi halkı dahi yaramazlığına şehâdet edüp sicil olunmağın ahvâli pây-e serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundukda **küreğe** fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olundu. El-vâkı' fi evâhir-i Muharrem sene isnâ elf (s.31).
72. Udla bin Abdullah nâm arab Manisa kurbünde Çatalkilise nâm karyeden Hiristo nâm zimmînin Bilal nâm arab ile evine varup *gice ile ba'zı esbâbların sirka edüp* merkûm Bilal ile ve Mercan nâm arab esbâbları alup gitdik deyü ikrâr edüp Manisa mahkemesinde sicil olunup ahvâli pây-e serîr-i a'lâlarına arz olundukda **küreğe** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire vârid olmağın Sığacık beyine emr verildi. El-vâkı' fi 5 Safer sene isnâ elf (s. 34).
73. İnegöl kazâsından Satılmış nâm kimesne İbrahim nâm kimesnenin *evine girüp bir merkebe ve bir kilim ve bir ferrâce ve bir boğça esbâbın alup uğurlayup* mürâfa'â olundukda meclis-i şer'de ikrâr ü i'tirâf edüp sicil olunup ve Ahmed bin Dîvânşe nâm şakî dahi Mustafa nâm kimesnenin *bir yundun ve Ali nâm kimesnenin bir merkebin ve Şahkulu nâm kimesnenin bir re's atın sirka eyleyüp* mürâfa'â olduklarında meclis-i şer'de uğurlayup âhar yere bey' etdiğın ikrâr edüp sicil olunmağın dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri pây-e serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz eyledikde **küreğe** gitmek fermân olunmağın emr-i şerîf yazıldı. Sığacık beyine. El-vâkı' fi 3 şehr-i Rebiülevvel sene isnâ elf (s.36).
74. Dersa'âdetleri sekbânlarından olup Gölhisar kazâsına tâbî' Ulu nâm karyede sâkin olan Receb *ba'zı müslümânların zulmen emvâl ü erzâkın alup ve ba'zı nın hâtûnlarına el uzadup envâ' fesâd ü şenâ'at üzere olmağın şer'le görölüp*

sicil olunup ve Manisa kazâsına tâbi' Turudlu nâm karyeden Mehmed bin Hüseyin nâm emrede Azizlü nâm karyeden Hüdaverdi nâm kimesnenin Abdullah nâm arabı *cebren fi'l-i şeni' edüp* sicil olunup ve Miralem nâm karyeden Dîvâne İbrahim bin Hamza nâm kimesne dâyimâ *evinde küpler ile hamr kurmak âdeti olduğundan* gayrı keyfiyet-i ahvâli ahâli-i karyeden teftîş olundukda işi ve san'atı şürb-i hamr edüp *müslümânların esbâbın uğurlamak* olup ve *mutallaka hâtûn ile mücâma'ât ettiği* sicil olmağın Dîvân'da telhîs olunup paşa hazretleri arz eyledikde **küreğe** gitmek fermân olunmuşdur. El-vâkı' fî 9 şehr-i Rebiülahir sene isnâ elf. Sığacık beyine yazılmışdır (s.38).

75. Manisa kazâsına tâbi' Akçahavlu nâm karyeden Hâcı Hanifi nâm kimesnenin Hüdâverdi ve Emrullah ve Kaplan ve Kanber Arab ve Araboğlu Ali gice içinde *evin basup hayli erzâk ve esbâbın yağmalayup* aynî ile ba'zısı ellerinde bulunup mürâfa'a-i şer' olduklarında gâret eyleyüp hisseleşdiklerin ikrâr edüp sicil olunup ve Sart kazâsına tâbi' Dinek nâm karyeden Musli bin Bostan nâm kimesnenin dahi keyfiyet-i ahvâli teftîş olundukda *mezbûr haramzâde ve hırsuz olup muttasıl şürb-i hamr edüp müslümânların esbâbın uğurlayup* dâyimâ fesâd ve şenâ'atden hâlî olmaduğuna karyesi halkından cemm-i gafîr müslümânlar şehâdet idüp sicil olunmağın ahvâlleri dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde **küreğe** fermân olunmağın Sığacık beğine emir yazıldı. El-vâkı' fî selh-i şehr-i Rebiülahir sene isnâ elf el-mübârek (s.93)
76. Alaşehir'de Kadı Sinan mahallesinde Mustafa bin Hâcı Bekir nâm kimesnenin mevlânâ Mustafa nâm kadının hıdmetkârlarından Bostan bin Bâlî *kârhânesin açup ba'zı esbâbın uğurlayup* aynî ile bulunup meclis-i şer'de ikrâr edüp sicil olunmağın ahvâli dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz eyledikde **küreğe** fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 22 şehr-i Cemaziyelevvel sene isnâ elf el-mübârek. Sığacık beğine [yazıldı]. (s.94).
77. Sart kazâsından Bilal nâm Arab *at ve öküz uğurlayup* sicil olunup ve bunun emsâli nice fesâdı olmağın ahvâli pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundukda, **küreğe** gönderile deyü hatt-ı hümâyûnları sâdır olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olunup Sığacık beğine emr verildi. El-vâkı' fî 11 Cemaziyelahire sene isnâ elf el-mübârek (s.96)
78. Baklan kazâsından Halil nâm kimesne fevt oldukda zevcesi olan Fatıma Hâtûn'u İshak nâm kimesne kendi rızası ve izn-i şer'le nikâhlatup taht-ı nikâhında iken Şaban nâm kimesne *benim menkûhumdur deyü şirret eyleyüp* mürâfa'a-i şer' olundukda şirreti sâbit olup kadısı şerîr idüğün inhâ ve i'lâm etmeğın ahvâli pâye-i serîr-i a'lâlarına arz olundukda **küreğe** gönderilmek fermân olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın

Sığacık beğine hüküm yazıldı. El-vâkı‘ 5 Recebü’l-mürecceb li-sene isnâ elf mine’l-Hicreti’n-Nebeviyye (s.98).

79. Nefs-i Akhisar’dan Mehmed nâm şakî *ehl-i fesâd ve haramzâdeye* yatak olup ve Demürcü kazâsından *Sedâ nâm hâtûnu dahi Aydın ve Bekir nâm haramzâdeler katl eyleyüp* ve Adala kazâsından *Musli nâm emredi dahi Ferhad nâm abd cebren tutup livâta edüp* ve Arslan nâm zimmî *Manisa içinde gice ile iki ev açup odasında ba’zı esbâb bulunup* ve Kirmastı kazâsında Kiremid nâm karyeden Hasan nâm kimesne *ehl-i fesâd ve eşkıyâdan* olup herbirlerinin haklarında kadılardan arzlar ve siciller gelüp pâye-i serîr-i a’lâlarına arz olunduğunda **küreğe** konulmaları fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin Sığacık beğine emr verildi. El-vâkı‘ fi evâsıt-ı Receb sene isnâ elf (s.99).
80. Sarı nâm kâfir meyhâneci olup müslümânlara hamr satma deyü tenbîh olunmuşken eslemeyüp *müslümânlara şarâb satup* nice fesâda ve katl-i nefse bâ’is olmağın müslümânlar şekvâ edüp fesâd ve kabâhati Manisa mahkemesinde sicil olunup ahvâli pâye-i serîr-i a’lâlarına arz olunduğunda hatt-ı hümayûnlarıyla **küreğe** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin kayd olundu. Sığacık cânibine gönderilmişdir. El-vâkı‘ fi 4 Şaban sene isnâ elf el-mübârek (s.102).
81. Bali nâm kimesne Nacakçı nâm kuttâ‘-i tarîkin refiklerinden olup *yola ve bele inüp ve müslümânların evlerin açup* elinde esbâb bulunup ikrâr edüp sicil olunup ve Kara Hasan nâm Arab oğlu Dergâh-ı âlî çavuşlarından Mustafa Çavuş’un [] *nâm âdemîsin katl eylediğine* ikrâr edüp sicil olunup ve Veli nâm kimesne Nefs-i Manisa’da Bektaş mahallesinde Hüseyin nâm kimesnenin *evine girüp esbâbın sirka eylediği* sicil olunup arz olunduğunda **küreğe** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin Sığacık beğine hüküm yazıldı. El-vâkı‘ fi 14 Şabanü’l-mu’azzam sene isnâ elf el-mübârek (s.103).
82. Sipâhî oğlanları zümresinden Arab Ca’fer nâm sipâhî ehl-i fesâd olup defe’at ile *müslümânların evlerin açup esbâbın uğurlayup* ve hâlen müteferrikalardan Rıdvan’ın atın sirka eyleyüp elinde bulunmağın sicil olunup ahvâli pâye-i serîr-i a’lâlarına arz olunduğunda ulûfesi kat’ olunup **hâssa sefîneye** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin Sığacık beğine hüküm yazıldı. El-vâkı‘ fi 16 Şaban sene isnâ elf (s.104)
83. Manisa kazâsına tâbî‘ Kalemlü nâm karyeden Musa bin Hızır nâm kimesne Halil nâm kimesnenin *yundun uğurlayup* meclis-i şer’de sicil olunup ve İzmir kazâsında Mustafa nâm çoban dahi *Manisa’da refikleriyle dükkânlar açup* ikrâr eyleyüp sicil olmağın ahvâllerin pâye-i serîr-i sa’âdet-masîrlerine arz olunduğunda hatt-ı hümayûnlarıyla **küreğe** fermân olunduğuna paşa haz-

retlerinden mühürlü tezkire gelmeğin Sığacık beğine emr yazıldı. El-vâkı' fî evâyil-i Şaban sene isnâ elf (s.104)

84. Bergama kazâsından Nebi ve Mehmed ve Ali nâm şakiler *at ve esbâb sirka edüp* ve Mehmed bin Çağacı nâm kimesne Ahmed nâm *emrede cebren fi'l-i şeni'* eyleyüp sâbit olup sicil olmağın arz olundukda mezkûrûn şakiler **küreğe** konmak fermân olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin kayd olundu. Midillü beğine hüküm yazıldı. El-vâkı' 23 Ramazan sene isnâ elf (s. 105).
85. Göçen ve Hasan nâm çingâneler *yollara ve bellere inüp âdemler katl edüp siyâset olan Şükür Çingâne nâm ehl-i fesâdın refiklerinden* olmağın ahvâlleri pâye-i serîr-i a'lâların arz olundukda **küreğe** gönderilmek fermân olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin Midillü beğine emr yazıldı. Tahrîren fî evâhir-i Ramazan sene isnâ elf el-mübârek (s.106).
86. Mehmed bin Hasan nâm kimesne Menemen kazâsından Mustafa nâm kimesnenin *koyunun sirka eyleyüp ve evinin kilidin bozup esbâbın uğurlayup* meclis-i şer' de ikrâr edüp ve Tire mahallâtından Böreği-zâde mahallesinden Gelenbaş Abdi bin Ramazan nâm kimesne dahi Hâcı Turgud nâm kimesnenin *evin açup bâzı müslümânlar evine girdüğüne* şehâdet edüp sicil olunup ahvâli arz olundukda **küreğe** gitmeleri fermân olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin Midillü beğine emr yazıldı. El-vâkı' fî evâhir-i Ramazan sene isnâ elf el-mübârek (s.106).
87. Midillü beğine hüküm ki: Mehmed nâm haramzâde dâyimâ *fesâd üzere olup* ve Anderya nâm zimmî dahi emr-i şerîfe imtisâl etmeyüp *müslümânlara şarâb satup* fesâda ve katl-i nefse bâ'is olmağın ahvâlleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlirine arz olundukda **küreğe** gönderilmek fermân olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin kayd olundu. El-vâkı' fî 4 Şevval sene isnâ elf el-mübârek (s.106).
88. Manisa'ya tâbî Yayla nâm karyeden İbrahim nâm kimesne karye-i mezbûreden diğeri İbrahim nâm kimesnenin *alet-i harble katl kasdına evin basup başında birkaç perde çalup mecrûh* eylediği sicil olunup ve bunun emsâli fesâddan hâlî olmamağın ahvâli pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlirine arz olundukda **küreğe** konulmak fermân olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin kayd olundu ve Midillü beğine emr yazıldı. El-vâkı' fî 11 Şevval sene isnâ elf el-mübârek (s.106).
89. Manisa kazâsına tâbî Ece nâm karyeden Ali nâm emrede Abdülkerim ve Hanifi nâm şakiler mübârek arefe gicesi değirmende dutup *cebren fi'l-i şeni' edüp* sicil olunup ahvâli pâye-i serîr-i sa'âdedete arz olundukda **küreğe** konulmaları için hatt-ı hümayûnları sâdir olduğuna paşa hazretlerinden mü-

hürlü tezkire gelmeğin Midillü beğine emr yazıldı. El-vâkı' fî 15 Şevval sene isnâ elf (s.107).

90. Derviş bin İlyas nâm kimesne merhûm Ca'fer Paşa çiftliğın basup *âdem katl eyleyüp fesâd ve kabâhat edenlerin şeriki olmağın* ahvâli dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri pây-e-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz eyledikde **küreğe** gönderilmek fermân olunmağın Midillü beğine emr yazıldı. El-vâkı' fî 5 Zilkade sene isnâ elf el-mübârek (s.108).
91. Edremid kazâsından Karagöz nâm şakî Mehmed nâm kimesnenin menkûhası olan *Cemîle nâm kıza hevâsına tâbi' beş-on nefer kimesneler ile cebren çeküp* te'addî eylediğine kadısı arz edüp ahvâli pây-e-i serîr-i a'lâlarına arz olundukda **küreğe** gönderilmek fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin Midillü beğine emr yazıldı. El-vâkı' fî evâil-i Zilkade sene isnâ elf el-mübârek (s.108).
92. İnegöl kazâsından Bali bin Abdullah nâm levend, Süleyman nâm kimesnenin Şâhi nâm bâliğa *bıkr kızını dutup cebren fi'l-i şeni' edüp* meclis-i şer'a ihzâr olundukda ikrâr eylediğine sûret-i sicil gelüp ve Manisa kazâsından Hüseyin bin Yusuf nâm haramzâde dahi *bir müslümânın yundın sirka edüp* ikrârı sicil olmağın ahvâleri pây-e-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundukda **küreğe** konulmak fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin Midillü beğine emr yazıldı. El-vâkı' fî 14 Zilhicce sene isnâ elf el-mübârek (s.109).
93. Yayla sâkinlerinden Dîvâne Ali nâm haramzâde *salb olunan Abdülmuhsinoğlu nâm kuttâ'ût-tarikin şeriki olduğun* ikrâr edüp ahvâli pây-e-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundukda **küreğe** konulmak fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin kayd olunup İskenderiye beği Mehmed zîde izzihûye hitâben emir yazıldı. El-vâkı' fî 28 Saferü'l-muzaffer sene selâse elf el-mübârek (s.115).
94. Tarhaniyat'da evlâd-ı Arabdan Mehmed bin İbrahim nâm şakî Kulfal nâm kimesnenin cebinden kîse ile akçasın uğurlayup aynî ile elinde bulunup ve *çarşu içinde yankesicilik* edüp üzerine sâbit olup hakkında sûret-i sicil gelmeğin ahvâli dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup pây-e-i serîr-i a'lâlarına paşa hazretleri arz eyledikde **küreğe** konulmak fermân olunmağın sâbıkâ Midillü beği olup hâliyâ İskenderiye beği olan Mehmed Beğ'e emr-i şerif yazıldı. El-vâkı' fî 28 Safer sene selâse elf el-mübârek (s.115).
95. Manisa kazâsına tâbi' Gümücelü nâm karyede sâkin sütte-i sa'âdetleri kullarından Manend bin Musa nâm kimesne Mehmed nâm kimesnenin *Âfitâb nâm câriyesin sirka edüp ve ba'zı müslümânların dahi kulların ayardup* keyfiyet-i ahvâli karyesi halkından teftiş olundukda cemm-i gafir müslümânlar

yaramazlığına ve hırsuzluğuna şehâdet edüp hakkında nice kıt'a siciller gelmeğin ahvâli dîvân-ı hümayûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlere arz eyledikde **küreğe** gönderilmek fermân olunmağın İskenderiye beği Mehmed Beğ'e emr yazıldı. El-vâkı' fi 28 Safer sene selâse elf (s.115).

96. Sart kazâsına Karasibeğli nâm karyeden Ahmed bin Hamza nâm şakî ol cânibde Dergâh-ı âli çavuşlarından Mustafa Çavuş'un ba'zı refikleriyle *evin açup esbâbın sirka eylediğine* meclis-i şer' de ikrâr edüp sicil olunup ve Birgi kazâsından Ömer bin Hasan nâm haramzâde muttasıl *fisk u fücûr edüp ba'zı müslümânların koyunların sirka edüp ve ba'zısının avret ve oğlanlarına dolaşup ve subaşının habsin basup ba'zı haramzâde hapisden itlâk edüp* yaramazlığına müslümânlar şehâdet edüp haklarında arz ve siciller gelüp pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlere arz olundukda hatt-ı hümayûnlarıyla **küreğe** fermân olunduklarına paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin kayd olunup Midillü beğine emr-i şerif yazıldı. El-vâkı' fi 23 şehr-i Rebiülevvel sene selâse ve elf el-mübârek (s.117).

97. Kazâ-i Yenişehir'den Kalender ve Çine kazâsından Mehmed nâm şakiler Mustafa nâm *ehl-i fesâdın refikleri olup* emr-i şerifle südde-i sa'âdetleri çaş-nigirlerinden Mehmed varup meclis-i şer'-i şerife [da'vet] eyledikde emre ve şer'a itâat etmeyüp *cenk ü cidâl ve kutâle şür[û]' edüp mezbûr çaşnigir yoldaşların mecrûh edüp ve vilâyet kadılarında ehl-i fesâd ve kuttâ'-i tarikdir deyü haklarında arzlar gelüp* ve Gördük kazâsından Süleyman nâm şakî dahi Kara Deli nâm *ehl-i fesâdın şeriki ve yatağı olup* elinde esbâb bulunduğu sicil gelüp ve Mustafa nâm kimesne dahi Hüseyin nâm *müslümânı katl edüp* sicil olunup ahvâlleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz olundukda **küreğe** fermân olunduklarına hatt-ı sa'âdetleri sâdır olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğin Midillü beğine emir yazıldı. El-vâkı' fi 15 Rebiülahir sene selâse elf el-mübârek (s. 119).

98. Güzelhisar kazâsından başları gelen Uzun Kerim ve Araboğlu nâm eşkiyâ ile ahz olunan Bilal nâm Arab *ehl-i fesâd* olduğuna Güzelhisar kadısından sûret-i sicil gelüp ve Honaz kazâsından Mehmed nâm haramzâde *şâhinciler kehûdâsı olan Seyfi'yi Akpınar nâm mevzi de refikleriyle katl eylediğin ikrâr edüp* ve Güzelcehisar kazâsından Araboğlu Mehmed nâm kimesne dahi kazâ-i mezbûrda Temâşâlik nâm mahalde *dört nefer kalaycıları yedi nefer yoldaşlarıyla katl eylediklerine* ikrârı sicil olunup ve Ortakçı kazâsından Osman nâm kimesne ba'zı kimesnelerin *evlerin basup fesâddan hâli olmaduğuna* Ca'fer Ağa kulları yediyle siciller gelmeğin Dîvân'da telhîs olunup pâye-i serîr-i a'lâlarına paşa hazretleri arz eyledikde **küreğe** fermân olunmağın Midillü beğine hüküm yazıldı. El-vâkı' fi 9 Cemaziyelevvel sene selâse elf (s.120).

III. Görevden İhraç, Ulufe Kesme.

99. Sâbikâ teberdârlar kethudâsı iken taşraya redd olunan müteferrika cemâ'atinden mezkûr Mehmed *dâ'imâ şürb-i hamr edüp fesâd ü şenâatden hâlî olmayup* defe'atle tenbîh ü te'kid olundukda mütenassih ve memnû' olmayup bölük halkından Şahin nâm *sipâhîyi nâ-hak darb u let edüp* küllî te'addî eylemeğin serîr-i sa'âdete arz olundukda müteferrika **bölüğünden ihrâc** ve ulûfesiyle sipâhî bölüğüne ilhâk fermân olunmağın vech-i mezkûr üzere kayd olundu (25 Receb 998: s. 51).
100. An-cemâ'at-i sekbânân: Ahmed nâm, Mehmed nâm. Neferen 2: Alaiye kadısı, ol kasabada sâkin olan ba'zı kuzât hatemleri ile mahtûm mahzar gelüp sekbanlardan mezbûran Ahmed ve Mehmed nâm şakiler *cum'a günü şürb-i hamr edüp cum'adan çıkan müslimânların ağzına imânına şetm edüp ve ba'zı müslimânların ellerinden cebren tüfenklerin alup ve ol bahâne ile akçaların alup* envâ'-ı zulm ü fesâd üzere oldukların i'lâm eyledikleri serîr-i sa'âdete tezkire ile arz olundukda hatt-ı hümayûn sudûr edüp mezkûrların **ulûfeleri kat'** olmak buyuruldu (10 Safer 999: s. 58)
101. Yevmi iki akça ile kapıcı olan Ahmed b. Sefer *iki yıldan mütecâviz hidmetine gelmeyüp kendi hevâsında olduğundan* gayrı ba'zı şekvâcılar gelüp meclis-i şer'a da'vet olundukda itâ'at-i şer' itmeyüp firâr üzere olup ve *İstanbul'da dahi ba'zı fesâd ü şenâ'ati zuhûr* itmeğın ahz olunup müddet-i medîd habs olunup ve kapıcılar kethudâsı dahi vech-i meşrûh üzere haramzâde idüğüne ve hidmetine gelmedüğüne tezkiresin vermeğın vâki' hâl pâye-i serîr-i a'lâlarına arz olundukda **ulûfesi kat'** olunmak fermân olduğına paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd u terkîm olundu, tahrîren fi 21 Rebiülevvel, sene ihdâ elf (s.74).
102. Yevmî bir akça ile Hâssa Helvahâne'de şâkird olan Abdullah *ba'zı müslimânların esbâbların dolanup* firâr edüp **yeri mahlûl** olup yerine emekdârlardan Mahmûd mahall olup ve bir akça ile yine helvacı şâkirdi Yusuf bin Mehmed fevt olup yerine Mustafa mahall ü münâsib olduğun helvacı-başı kulları i'lâm etmeğın dîvân-ı hümayûnda telhîs olunup Lala Paşa hazretleri huzûr-ı hümayûnlarına arz eyledikde sadaka ve fermân olunmağın kayd olundu. El-vâki' fi 6 şehr-i Cemaziyelevvel sene ihdâ elf (s.78).
103. Manisa'ya tâbî Bozhavlu nâm karyeden Hâcî Hanifi nâm kimesnenin *ba'zı eşkıyâ evin basup emvâl ve erzâkın gâret etdiklerinde* ekserî ele götürülüp haklarından gelinüp dersâdetlerinde sakalardan Hüseyin zikr olan *eşkıyânın reîsi* olup küllî kabâhati olmağın çıkup gidüp nâ-bedîd olup yerine yevmî bir akça ile işbu Seydi saka olmak münâsib görülmeğın dîvân-ı hümayûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrleri-

ne arz eyledikde hatt-ı hümayûnları ile fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 6 şehr-i Cemaziyelahire sene isnâ elf el-mübârek (s.96).

IV. Hapis Cezası

104. Manisa kazâsına tâbi' Azizlü nâm karyeden Süleyman bin Yusuf nâm şakî yine karye-i mezbûreden Hatîb Muhyiddin nâm kimesnenin *katl kasdına yoluna inüp toyaka ile başına kulağına urup mecrûh* eyleyüp ve muhkem darb u let edüp murâfa'a-i şer' olduklarında tav'an i'tirâf eyleyüp şer'î sicill vârid olmağın kal'a-i Manisa'da **habs** buyuruldu (26 Receb 998: s. 51).
105. Karye-i mezbûrede [Gümücelü] sâkin merhûm Manend'in babası mezkûr Musa dahi Karaca bin Hâcı nâm kimesnenin *bir Arab kulun ayardup ve haramzâde ve hırsuz yatağı olup* keyfiyet-i ahvâli karyesi halkından teftiş olundukda yaramazlığına ve hırsuz yatağı idüğüne müslümânlar şehâdet edüp hakkında siciller gelmeğın ahvâli dîvân-ı hümayûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz eyledikde kal'ada **habs** olunmak fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 28 Safer sene selâse elf el-mübârek (s.115).

V. Af Kayıtları

106. Bundan akdem yaylak zamânında südde-i sa'âdetleri kapıcılarından Pervane nâm kullarından beşeriyet hasebiyle mahmiye-i Manisa efendisi dâ'îleri huzûrunda *ba'zı nâ-pesendide vaz' sâdır olmağın t'edib ve gûşmâl için* fermân-ı hümayûnlarıyla küreğe gönderilüp hayli zamân mürûr edüp mahall-i merhamet olmağın mübârek günler hurmetine **afv** buyurulup ıtlâk olunmağın yine dirliği mukarrer olmak bâbında inâyetleri ricâsına dîvân-ı hümayûnda paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz eyledikde sadaka ve fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 18 şehr-i Rebiülahir sene 997 (s.90).
107. Bâlî: Mezbûr Bâlî bölük halkından içerüden çıkma celeblerden olup sâbıkâ *cürmü mukâbelesinde gemiye gönderilüp* ba'dehu **afv** buyurulup ıtlâk olunup bölüğünde mutasarrıf olduğı üzere ile'l-ân müstehakk olduğı mevâcibi verilmek buyuruldu (11 Muharrem 998: s.18)
108. Hayme mehterlerinden işbu on nefer kimesne odabaşları Yusuf nâm şakî ve İlyas nâm mehterin tahrîki sebebi ile *ba'zı kabâhate ittifâk edüp ol mukâbelede itâb-ı hümayûna mazhar olup, ulûfeleri kat' olunmuşıdı*, tekrâr istid'â-yı inâyet ve afv ricâ eylediklerinde tahrîk eyleyen mezbûrân odabaşları Yusuf ve İlyas'ın kat'-ı ebedî ile ulûfeleri kat' ve redd olunup, işbu

on neferin üslûb-ı sâbık üzere gerü gedikleri ve **ulûfeleri mukarrer** olmak buyuruldu (12 Rebiülahir 998: s. 45).

- 109.** Der-i devletleri çavuşlarından Alaşehir'de sâkin Hızır Çavuş'un Beleş nâm kölesi için sâbıkâ Şaban nâm kimesne *harmanım yakdı deyü* gulâm-ı mez-bûrun ikrârını sicill etdirüp şenâ'ati mukâbelesinde *sefineye gönderilmiş* idi, çavuş-ı merkûm gelüp kulun cinâyete müte'allık ikrârı müvellâsı yüzine olmayacak sahîh değil idüğüne fetevâ-yı şerîfe ibrâz edüp ve nice müddet sefinede cezâsın görmeğın, inâyet ricâ itmeğın şer'le **ıtlâk** fermân olunmağın Sığla beğine ıtlâkı için hükm-i şerif tahrîr olundu (15 Rebiülahir 998: s. 45).
- 110.** Güzelcehisar kadısı mektûb gönderüp sâbıkâ Menemen kazasında cem' olan eşkiyâ-yı A'râb mirâhur Ahmed Ağa mübâşeretıyla teftiş olundukda mücrim nâmına Mercan ve Mehmed nâm Arablar *sefine-i hâssaya Sığla beğine gönderilüp* lâkin mezkûrların günâhı yokdur, âhar mücrim yerine sehven gönderilmiş deyü **ıtlâk** olunmasın ricâ eylemeğın ıtlâk olunmaları için Sığla beğine hükm-i şerif buyuruldu (8 Cemaziyelahir 999: s. 135).
- 111.** Kazâ-i Cum'a mahkemesinde nâyibü's-şer' olan mevlânâ Ali bin Üveys mektûb gönderüp kazâ-i İzmir'e tâbî' Çağış nâm karyeden Resul Fakih kendi hâlinde, sâlih ve mütediyyin kimesne idüğüne cemm-i gafır müs-lümânlar şehâdet edüp mezkûr Resul livâ-i Saruhan'da Emrudlu nâm kar-yede hemşiresi evine giderken Karabel derbendçileri ehl-i fesâd suhte zann etmekle dutup Nif kadısı huzûruna iletüp *suhte deyü sicil etdirmekle sefineye gönderilmiş* bî-günâhdır deyü inâyet ricâ eylemeğın sefineden **ıtlâkı** fermân olunup vech-i mezkûr üzere ıtlâkıçün Sığla beğine hükm-i şerif tahrîr olundu (11 Receb 999: s. 138).
- 112.** Sene 998 Cumâdelahiresinin yirmi dördüncü gününde Manisa'da Nes-li nâm hâtûnu cebren fisk meclisine getürenlerden Dimitri nâm zimmî *emr-i şerifle sefine-i hâssaya* Sığla beğine gönderilüp ba'dehu ehl ü iyâli afv-ı pâdişâhî ricâ edüp ruk'a sunmağla cürmü **afv** buyurulup sefineden ıtlâkı fermân olunduğuna Lala Paşa hattıyla tezkire vârid olduğı ecilden Sığla beğine mezkûr zimmînin ıtlâkıçün hükm-i şerif yazıldı (8 Ramazan 999: s. 140).
- 113.** Nif kazâsından Karaoğlu Mustafa nâm mücrim sâbıkâ *cürmü hasebiyle sefine-i hasaya* konulmak için Sığla beğine emr-i şerifle gönder[ilmiştir]. Hâliyâ afv ricâ olunmağın merâhim-i pâdişâhîden sefineden **ıtlâk** için hükm-i şerif buyuruldu (11 Ramazan 999: s. 140).
- 114.** Yusuf nâm mücrim hakkında *bî-günâh sefineye gönderilmiştir* deyü Kara-hisar mahkemesinde nâyibü's-şer' mevlânâ Muhyiddin mektûb gönderüp

ıtlâkın ricâ etmeğın ıtlâkı fermân olunduğuna memhûr tezkire vârid olmağın Sığla beğine hükm-i şerîf yazıldı (22 Rebiülahir 1000: s.149)

115. Der-sa'âdetlerinde ulüfeciler zümresinden olup Birgi kazâsında mütemekkin Mehmed bin Hasan'ın *ba'zı cürmi olmağın emr-i şerîfleriyle sefıneye* gönderilmiş olup mâbeynde bir kaç ay geçüp cezâsın görüp afv ü merhamete lâyıık olup her vechile uslanup ıtlâkı için dıvân-ı hümâyûnda paşa hazretleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde ıtlâkı fermân olunmağın kayd olundu, el-vâkı' fî 4 Rebiülahir, sene ihdâ elf (s. 74).
116. Manisa kazâsına tâbi' Büyük Tatar nâm karyeden Kulfal bin Armağın ve Mehmed bin Süleyman Beşe ve Hamza bin Kara Turmuş ve Hasan bin Mustafa nâm şakiler *avret çeküp nice günler yanlarıncı gezdirip ve dahi ba'zı fesâd ü şenâ'atleri olup abz olunmak sadedinde iken karye-i mezbûrede mütemekkin arabacılarından Musa ve Bekir mezkûrûn ehl-i fesâdı bir tarikile kaçırdukları ecilden sefıneye gönderilmiş idi*, Yusuf ve Mahmud nâm karındaşları firâr eden haramzâdeleri bulmağa müte'ahhid oldukları pâye-i serîr-i a'lâlarına arz olundıkda mezbûrların **ıhrâc** olunmaları fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olundu ve Menteşe beğine hüküm verildi, tahrîren fî 12 şehr-i Rebiülahir, sene ihdâ elf (s. 75).
117. Manisa kazâsında İbrahim nâm kimesnenin *ba'zı cürmü olmak ile emr-i şerîfleri ile sefıneye* gönderilmiş olup lâkin hayli zamân geçüp cezâsın görüp uslanup ıtlâk olunmak bâbında ahvâli pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundukda **ıtlâk** olunması için hatt-ı hümâyûnları sâdır olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olundu. El-vâkı' fî 26 Cemaziyelahire sene ihda elf el-mübârek (s.23).
118. Hâssa aşçılardan Hurrem nâm kullarının *ba'zı cürmü olmağla emr-i şerîfleriyle küreğ*e gönderilmiş olup *hayli zamân geçüp cezâsın görüp uslanup* ıtlâk olunmak ricâsına dıvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri serîr-i sa'âdetlerine arz eyledikde **ıtlâkı** fermân olundu. El-vâkı' fî 15 Receb sene ihdâ elf (s.24).
119. Geçen sene ba'zı cürmü olup *sefıneden getürdilen Kuşçubaşı Ca'fer kulları uslanup* lâyıık-ı merhamet olmağın hâline münâsib di[r]lik olmak ricâsına dıvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde yevmî beş akça ile Gurebâ bölüğüne ilhâk olunmak fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 10 Zilkade sene ihdâ elf (s.31).
120. Dersa'âdetleri sekbanlarından Ömer nâm sekbanın *fesâd u şenâ'atine müte'allık siciller gelüp* arz olundukda Menteşe tarafına *emr-i şerîfleriyle küreğ*e gönderilmiş idi, hâlâ toprağı kadısından ve a'yân-ı vilâyetden mazhar gelüp *iyülüğüne şehâdet eyledikleri* ecilden rikâb-ı hümâyûnlarına gerü arz

olundukda **ıtlâkı** fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olunup emr yazıldı, el vâkı' fi evasıt-ı şehr-i Muharrem sene isna ve elf (s.33).

121. Dersa'âdetleri kullarından Dîvâne Bâli'nin mukaddemâ *ba'zı şenâ'ati olmak ile emr-i şerîfleriyle küreğ'e gönderilmiş idi*. Lâkin *hayli zamân geçüp uslanup* lâyıık-ı afv ü merhamet olmağın ıtlâk olunmak için pâye-i serîr-i a'lâlarına arz olundukda **ıtlâkı** fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olundu. El-vâkı' fi evâhir-i Muharrem sene isnâ elf (s.33).
122. Seferihisâr kazâsından Kara Veli nâm şakî Gökçe'nin develerin bey' edüp haramzâdeye mu'in olmak ile *sefîneye gönderilmiş idi*. *Cezâsın bulup* **ıtlâk** olunmasın pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz olundukda ıtlâkı fermân olunduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın emr-i şerîf yazıldı. El-vâkı' fi 5 Safer sene isnâ elf (s. 34).
123. Dersa'âdetleri sekbânlarından Receb nâm sekbânın *ba'zı kabâhati olmağın gemiye küreğ'e gönderilmiş idi*. *Hâlen cümle yoldaşları rikâb-ı hümayûnlarına ruk'-ı ruk'a edüp* ıtlâkın ricâ etdiklerinde **ıtlâk** olunması bâbında hatt-ı hümayûnları sâdır olduğuna paşa hazretlerinden mühürlü tezkire gelmeğın kayd olunup Sığacık beğine emr yazıldı. El-vâkı' fi 17 şehr-i Cemazi-yelahire sene isnâ elf el-mübârek (s. 97).
124. Döğ'er kazâsından Bekir nâm kimesnenin *ba'zı cürmü olup emr-i şerîfleri ile gemiye gönderilmiş idi*. *Hayli zamân geçüp cezâsın görüp uslanup* **ıtlâkı** bâbında inâyet ricâsına Dîvân'da telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrlerine arz eyledikde halâsı fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fi gurre-i şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene isnâ elf el-mübârek (s. 104).

VI. Umumi Teftişler ve Ahitlenme Kaydı

125. Şehirde câbecâ fisk u fücûr hasebiyle fesâd olmakdan hâlî olmamağın şehrin ahvâli teftîş olunup haramzâdesi zuhûra getirilüp haklarından gelinmek lâzım olup ve dahi etrâfda olan kurâ halkı mescidlerinde salât-i mefrûzai cemâ'atle edâ itmeyüp varmamağla ekseri harâbeye müşrif olup ve ba'zının içine hâşâ ahur mesâbesinde otluk ve saman doldurilüp te'addî ve tecâvüzleri sebebi ile anlar dahi yoklanup görülmek bâbında dîvân-ı hümayûnda telhîs olunup Lala Paşa hazretleri serîr-i sa'âdetlerine arz eyledikde teftîş olunmak fermân olunmağın kayd u terkîm olundu, el-vâkı' fi 9 Saferü'l-muzaffer, li-sene ihdâ elf (s.72).

126. Bergama kazâsında ba'zı ehl-i fesâd ve eşkiyâ zuhûr edüp fisk u fücûr üzere olup emred oğlanlar ve hâtûnlar çeküp çarşu ve bâzârda âlât-ı harble gezüp müslümânlardan ba'zın döğüp ve pasbanları mecrûh edüp ve dükkânlar ve evler açup ve şehrin etrâfında ve değirmenlerde nice müslümânları katl eyleyüp ve ba'zına salgun salup ve mesâcid ve cevâmî'in kalıçelerin soyup küllî fesâda mü'eddî olduğuna toprak kadısından arz ve a'yan-ı vilâyetden mahzar gelmeğın dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde bir müstakım ağa göndürilüp şer'le ahvâlleri görülmek fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 12 Receb sene isnâ elf (s. 98)
127. Hâlen ba'zı arz ve a'yan-ı vilâyetden mahzar gelüp mefhûmunda vülât ve hükkâmın ekseri sefere müteveccih olmak ile Karahisar cânibinde ba'zı ehl-i fesâd ve levend suhteler zuhûr edüp Lazkiye tarafında cem'iyet üzere ba'zı fesâda mütesaddî olup lâkin ol cânibin il eri ahdlenmeğle kurbunda olan livâ-i Hamid'e tâbî' Karağaç ve Irla ve Geyikler ve Keçiborlu ve Yavice kadılıklarına dökülüp ol kadılıkların re'âyâsı ahdlenmemeğle anda varup tahsil edüp müslümânların evlerin basup yollara ve bellere inüp emred oğlanların çeküp hâtûnlarına ve kızlarına el uzadup fesâda mübâşeret etmeğın bir mu'teddün-bih ağa gönderilüp ol kazânın re'âyâsın civârında olan kazâların ahâlisi gibi ahdlenüp zuhûr eyleyen ehl-i fesâdın ele gelmelerine mu'âvenet etmeleri münâsib görülmemeğın emr-i şerifleriyle gönderilmek bâbında telhîs olunup paşa hazretleri dîvân-ı hümâyûnda arz etdikde **ahdlenmek** fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî gurre-i şehri-i Ramazanü'l-mübârek sene isnâ elf el-mübârek, (s. 104)
128. Demürcü kazâsına tâbî' Kıran nâm karyeye güreşçi nâmiyle gelüp tavattun eyleyen *Kâfiroğlu dimekle ma'rûf Hasan nâm şakî yola ve bele inüp kurâ ve bilâdda âdemler katl eyleyüp* ve avretler çeküp izâlesi lâzım harâmzâde olmağın il erlerinden İmâm Muslihiddin ve İbrahim ve Ali ve Pirce ve Mehmed ve Sinan ve Durmuş ve Ömer nâm kimesneler izn-i şer'le üzerine varduklarında kîtâle mübâşeret *eyleyüp her yerin yarak ile çalup mecrûh edüp ol esnâda şakî-i mezkûrun başın kesüp* fesâd ü şenâatine hakkında arz ve sicil gelmeğın dîvân-ı hümâyûnda telhîs olunup paşa hazretleri pâye-i serîr-i a'lâlarına arz eyledikde mezkûrun **demi heder** olup kimesne dahil etmemek fermân olunmağın kayd olundu. El-vâkı' fî 9 şehri-i Rebiülahir sene isnâ elf el-mübârek. (s.39).